

Metodologia de la traducció

Cristina Gelpí Arroyo

PID_00165392

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. L'encàrrec de traducció	7
1.1. Elements de l'encàrrec: contingut funció, destinataris, equipaments, tecnologia i recursos	7
1.2. Especificitats habituals de l'encàrrec	8
1.3. Tipus de traducció segons l'encàrrec: document o instrument ..	9
2. L'anàlisi del text d'origen prèvia a la traducció	11
3. El tractament de l'equivalència	13
3.1. Tipus d'equivalència: plena, parcial, nul·la	13
3.2. Eines per determinar la relació d'equivalència	14
3.2.1. Equivalència plena	14
3.2.2. Equivalència parcial	15
3.2.3. Equivalència nul·la	16
4. La formulació del text de destinació	18
4.1. La llegibilitat	18
4.2. El llenguatge planer	19
4.3. Recomanacions de redacció aplicables a la traducció	21
5. Les eines i els recursos per a la traducció	23
5.1. Tipus, utilitats i limitacions	23
5.2. Avaluació de recursos útils per a la traducció	29
6. L'error en traducció	32
Resum	35
Activitats	37
Glossari	52
Bibliografia	53

Introducció

En aquest mòdul farem una anàlisi dels aspectes principals que configuren tot el procés de traducció.

El procés traductor s'inicia amb l'anàlisi d'un encàrrec de traducció que especifica de forma implícita o explícita la situació comunicativa per a la qual es realitza el text traduït.

Una vegada identificats els requeriments de l'encàrrec, el traductor entra en les tres fases principals de la traducció: l'anàlisi del text d'origen (TO), l'establiment de la relació d'equivalència i la construcció del text de destinació (TD).

A continuació, el traductor es planteja les exigències de l'equivalència. Partint de la base que l'equivalència absoluta no és freqüent, el traductor s'haurà d'enfrontar a la superació dels obstacles que presenta l'equivalència parcial i fins i tot l'equivalència nul·la.

El procés traductor finalitza amb la producció del TD que, condicionat per les restriccions que imposa l'encàrrec, ha de respectar tres elements: el text traduït ha de ser fidel al contingut del text d'origen, ha de ser correcte des del punt de vista lingüístic i ha de respectar el model de llengua i estil de la llengua a la qual tradueix.

Per realitzar la seva tasca, el traductor disposa d'eines i recursos útils. Més enllà de les classificacions tradicionals dels recursos, les tecnologies de la informació i la comunicació han dotat la tasca traductora d'uns instruments específics i amplis que ofereixen al traductor un repertori ampli d'elements de suport. Cada vegada més, la tasca traductora s'ajuda d'eines de traducció automàtica i assistida; conèixer aquestes eines i saber-ne valorar la utilitat és una competència exigible al traductor actual.

Finalment, en el procés traductor l'error ocupa un espai que cal no oblidar. L'error es concep com un desajustament de les condicions i els resultats de la traducció i dóna, en definitiva, un element més per mesurar la qualitat de la traducció.

Objectius

Després d'haver estudiat aquest mòdul, haureu assolit els objectius següents:

- 1.** Identificar els paràmetres que configuren l'encàrrec de traducció.
- 2.** Conèixer els factors que contribueixen a la comprensió del text d'origen de la traducció.
- 3.** Identificar els tipus de relació d'equivalència que s'estableixen en una traducció.
- 4.** Conèixer els moviments de renovació en redacció que ofereixen recomanacions per a la producció del text de destinació.
- 5.** Conèixer un repertori ampli de recursos útils per a la traducció i, en especial, aproximar-se a les eines de traducció automàtica i traducció assistida.
- 6.** Identificar els principals tipus d'errors de traducció que cal evitar.

1. L'encàrrec de traducció

Qualsevol traducció es realitza en un context determinat, té una funció específica i uns destinataris previsibles, i exigeix que el text traduït sigui adequat, és a dir, adaptat a la situació comunicativa en què s'ha de rebre. El traductor que realitza aquesta tasca accepta una feina, un projecte, que es denomina **encàrrec de traducció**.

1.1. Elements de l'encàrrec: contingut funció, destinataris, equipaments, tecnologia i recursos

L'encàrrec de traducció determina el tipus de traducció que es realitzarà. Una bona delimitació de l'encàrrec de traducció assegurarà que la traducció és adequada als propòsits per a la qual es realitza i una identificació correcta dels elements que configuren l'encàrrec evitarà desajustaments en la traducció realitzada. La recepció d'una traducció està relacionada amb un bon ajustament dels paràmetres que configuren l'encàrrec.

Un bon ajustament dels paràmetres

Si en la cultura del text d'origen les distàncies es mesuren en milles i polzades, però en la cultura del text de destinació es mesuren a partir del sistema mètric, el traductor ha d'optar per un sistema o l'altre d'acord amb les previsions de l'encàrrec.

Les convencions sobre pesos i mesures són un element visible de l'adequació de la traducció a l'encàrrec.

La teoria més desenvolupada a l'entorn de l'encàrrec de traducció és la **teoria de l'escop**¹, formulada principalment pels lingüistes Hans Vermeer i Katarina Reiss els anys 1980.

Segons aquesta teoria, una traducció és adequada si s'adapta a l'encàrrec de traducció. La teoria parteix del supòsit que la traducció ha de tenir en compte la funció dels textos d'origen i de destinació. Els supòsits de l'escop donen lloc al corrent de pensament traductològic centrat en el funcionalisme.

La proposta funcionalista es basa en dos components: la funcionalitat i la lleialtat. La funcionalitat és el grau amb què la traducció s'adapta a l'objectiu fixat a l'encàrrec; la lleialtat és el component ètic que permet al traductor determinar si pot acceptar un encàrrec o no pot fer-ho.

Una bona descripció de l'encàrrec és útil i eficient perquè permet adequar la traducció a la situació comunicativa.

⁽¹⁾ *Escop* és una paraula d'origen grec (en grec: σκοπ#ς) que significa 'propòsit'.

Representant del funcionalisme

Una de les lingüistes més rellevants i màxima exponent del funcionalisme en traducció és Christiane Nord, d'origen alemany.

Els elements que configuren l'encàrrec es poden reduir a quatre blocs de preguntes:

1) Què cal traduir?

El tipus de contingut que caldrà traduir és un element fonamental en la decisió d'acceptar una feina o no fer-ho. Sobretot en la traducció de textos específics des del punt de vista temàtic, és fonamental que el traductor tingui els coneixements temàtics suficients (o els pugui aconseguir) per comprendre el text i reproduir-lo en el text de destinació.

2) Per a qui cal traduir?

L'anàlisi del destinatari de la traducció és un altre element clau del procés de traducció. Una traducció adequada al destinatari té en compte les característiques generals de l'usuari (com ara l'edat, el nivell de coneixement de la llengua, etc.) i també els elements diferencials de la cultura de destinació.

3) Per a què cal traduir?

La funció de la traducció és necessària per a l'encàrrec. El traductor ha de saber quina funció ha de tenir el text que tradueix. La funció de la traducció sol ser molt evident en la traducció de textos marcats culturalment.

4) Amb què cal traduir?

En aquest bloc cal tenir en compte la part més "intendent" de la traducció:

- Les tecnologies que es poden usar o que cal usar (memòries de traducció fonamentalment)
- Els recursos de què disposa el traductor
- La disponibilitat de professionals necessaris
- Els terminis imposats pel client i les possibilitats de complir-los
- La possibilitat d'acceptar altres encàrrecs simultàniament
- Els glossaris disponibles
- Les tecnologies que cal o que es poden usar
- Les traduccions prèvies disponibles

1.2. Especificitats habituals de l'encàrrec

A l'encàrrec no se li exigeix que faci explícites totes les condicions de la traducció perquè n'hi ha que el traductor ha de poder inferir. Tot i això, en l'anàlisi de l'encàrrec professional se solen produir dues especificitats força habituals: l'absència d'encàrrec i la desviació de la funció del text original:

Exemple d'adequació de la traducció

S'atribueix al lingüista Eugene Nida la traducció de xais per pingüins en una traducció de la Bíblia per a un entorn on no existeixin xais ni ovelles.

Exemple de funció de la traducció

La traducció d'una sentència de separació matrimonial del francès al català pot tenir una funció jurídica (en el cas del reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres) o una funció merament informativa (en el cas que es realitzi una traducció informativa per al client).

1) **Absència d'encàrrec explícit.** El procés de traducció ha de tenir en compte l'encàrrec necessàriament, però és habitual que l'encàrrec no sigui explícit i que, per tant, el traductor hagi d'inferir o reconstruir els elements que el conformaran.

Exemple d'absència d'encàrrec explícit

Ens arriba una petició d'un client que ens demana que li traduïm al català i al castellà un text escrit en anglès. L'encàrrec ens arriba per correu electrònic amb un simple "Per favor, tradueix el text següent al castellà i al català". D'aquí, haurem de reconstruir els elements que guiaran la traducció, el mètode traductor que farem servir, les decisions sobre l'adequació del text traduït, etc.

2) **Desviació de la funció del text original.** L'encàrrec sol ser, en canvi, molt explícit quan hi ha alguna alteració en la funció o en els destinataris del text original.

Exemple de desviació de la funció del text original

Cal traduir a l'anglès la Llei 17/2010, de 3 de juny, de la llengua de signes catalana. La seqüència "lleï", en anglès, té més d'un equivalent possible (*act, law, statute, regulation* entre altres). Segurament l'equivalent funcional per a la llei catalana (és a dir, l'equivalent que provocaria el mateix efecte en els parlants anglesos que va provocar en els parlants catalans el text d'origen) seria *Act*. Però usar *Act* en una traducció informativa podria generar un error de traducció, atès que podria fer creure que la llei catalana és també vàlida en un altre context jurídic.

Per això, com veiem a continuació, l'encàrrec determina quin tipus de traducció hem de fer perquè s'adapti a la situació comunicativa en què el text de destinació s'ha de llegir.

1.3. Tipus de traducció segons l'encàrrec: document o instrument

Una vegada el traductor ha analitzat les condicions de l'encàrrec, ha de determinar el tipus de traducció que farà.

Christiane Nord sistematitza aquesta qüestió i proposa una classificació operativa de tipus de traducció tenint en compte les condicions de l'encàrrec.

Seguint la descripció de Nord, de manera esquemàtica podem considerar que hi ha dos tipus generals de traduccions: la traducció-document i la traducció-instrument.

Lectura recomanada

Podeu llegir una entrevista a Christiane Nord on glossa les característiques dels dos tipus de traducció:

- "Entrevista con la Prof. Dr. Christiane Nord" (accessible en línia), *Xarxatín* (núm. 6, 15 d'abril de 2009).

La **traducció-document** permet reflectir (documentar) un acte comunicatiu realitzat en la cultura original que s'ha reflectit en un text original.

La **traducció-instrument** consisteix a produir un text *meta* segons el model text original per tal que serveixi com a instrument en un acte comunicatiu de la cultura *meta*.

La traducció-document és un tipus de document d'un acte comunicatiu que va tenir lloc entre dos o més participants de la cultura original. La traducció-instrument és un instrument independent de l'original, que funciona sota les condicions de la cultura de destinació.

Els dos tipus de traducció són funcionals, en el sentit que compleixen una funció comunicativa determinada, però òbviament cobreixen dues funcions comunicatives diferents.

Altres autors denominen la traducció-document com a *traducció pròpiament dita*, mentre que la traducció-instrument es codifica com a *adaptació*.

El valor de la traducció-document és especialment important en moltes situacions de traducció perquè aquesta mena de traducció té la funció principal de fer comprensible, explicar a un destinatari diferent del del text original un acte comunicatiu en el qual no va participar ni participarà en el futur. És el cas habitual de la traducció de documents oficials amb finalitats informatives (per exemple, la traducció d'una llei anglesa al francès, o la traducció d'un certificat de naixement del català a l'italià). En tots aquests casos, el text traduït no es converteix automàticament en un text amb valor al context de destinació.

El valor de la traducció-document

Leo Hickey ho il·lustrava a l'article "Traducción jurídica: ¿Cómo hacer que lo difícil sea tan fácil como lo imposible?". Dins Monzó, E. I A. Borja (2005): *La traducción la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*. Ed. Universitat Jaume I, Castelló, amb un exemple: no podem agafar les dades d'un testament britànic i incloure-les en un model de testament espanyol. Si ho fèiem, estariem adaptant i no traduint, amb la qual cosa traïrem el lector perquè podria pensar que el document es va redactar originalment en castellà i que buscava uns efectes legals a l'ordenament espanyol.

2. L'anàlisi del text d'origen prèvia a la traducció

“Per traduir, el traductor ha d'entendre el text d'origen”. Aquesta afirmació tan òbvia és una de les fórmules més bàsiques, però també més complexes de la reflexió sobre la traducció.

El text d'origen (TO²) s'ha d'entendre. Però què implica entendre el text? Podem considerar que la comprensió d'un text per a l'activitat de traducció implica almenys tres operacions:

- Comprendre la informació continguda al text d'origen.
- Associar els recursos textuais de la llengua de destinació a determinats recursos del text d'origen.
- Reconèixer la distància entre la situació comunicativa del TO i de la cultura de destinació.

La comprensió d'un text comporta sempre un esforç mental per part del lector: l'esforç que implica activar uns coneixements previs determinats, a l'estructura dels quals integra la informació que descodifica en el text. El grau d'esforç necessari per comprendre un text varia, per tant, d'un lector a un altre, perquè depèn tant dels coneixements previs com del grau de desenvolupament de la competència lectora. Per això mateix, el grau de comprensió d'un text varia també d'un lector a un altre, perquè depèn igualment dels coneixements previs, del desenvolupament de l'habilitat lectora i de l'esforç invertit.

Coneixements previs, competència lectora i esforç realitzat, per tant, són els factors bàsics que intervenen en la comprensió d'un text. Cal tenir en compte, també, que la distribució d'aquests factors en cada acte de lectura depèn en gran mesura dels interessos del lector. Així, segurament l'actitud del pacient que llegeix una revista a la sala d'espera del dentista és diferent de la de l'estudiant que pretén recordar el contingut dels seus apunts per a un examen. Atès que el propòsit de la lectura d'un TO és captar-ne els trets rellevants, no cal dir que el traductor ha de desenvolupar la seva competència lectora, ha d'activar els seus coneixements sobre el tema del TO i ha d'assegurar que n'ha integrat el contingut en els seus coneixements previs.

Si bé hem dit que el procés de comprensió d'un text és individual, la importància de la comprensió del TO per al procés de traducció ha portat la didàctica a proposar pautes o models d'anàlisi. Aquests models han de ser entesos com una possible sistematització de les operacions que ha de dur a terme el traductor en la fase de recepció del TO. L'aplicació d'aquestes pautes, que pot semblar excessivament detallada al traductor novell, s'automatitza a mesura que es referma la competència traductora.

⁽²⁾TO s'empra d'ara endavant com a abreuament de *text d'origen*.

Ras i curt

Dit d'una altra manera, la llegibilitat conceptual del text, entesa com la facilitat amb què es llegeix, s'entén i es recorda un text, depèn dels coneixements previs, la competència lectora i l'esforç realitzat per part del traductor.

Pautes per a l'anàlisi del TO

A continuació us proposem un model d'anàlisi del TO basat en els factors de la textualitat. Amb aquesta anàlisi es pretén identificar els trets rellevants del TO i contribuir a detectar els problemes de traducció que tractarem més endavant.

Pautes per a l'anàlisi del TO

- **Temes i subtemes del text i la seva articulació:** identificar els conceptes principals i els conceptes secundaris que vehiculen la informació del text (coherència); identificar el tipus de relacions que s'estableixen entre si (cohesió); identificar les distàncies amb la situació comunicativa de destinació.
- **Progressió de la informació:** determinar la relació que el productor ha establert entre la informació que presenta com a nova i la que presenta com a coneguda (informativitat); identificar distàncies amb la situació comunicativa de destinació.
- **Articulació de la informació:** determinar la relació entre la informació implícita, la informació explícita i la que el lector pot inferir a partir dels seus coneixements del món i/o de la matèria; identificar distàncies amb la situació comunicativa de destinació.
- **Relació del text amb els del mateix gènere discursiu:** determinar el grau de divergència o convergència del TO respecte dels textos del mateix gènere; determinar la funció de les referències a altres textos (intertextualitat); identificar distàncies amb la situació comunicativa de destinació.
- **Relació productor-receptor:** a partir dels resultats previs, determinar la intenció de l'autor i el receptor al qual s'adreça (en termes dels seus coneixements del tema i de les seves expectatives); identificar distàncies amb la situació comunicativa de destinació.

Trobareu un altre model d'anàlisi exhaustiva del TO a l'obra següent:

Christiane Nord (1991). *Text Analysis in Translation Theory. Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Amsterdam: Ed. Rodopi.

3. El tractament de l'equivalència

Una vegada analitzat el TO el traductor ha de trobar les unitats lèxiques de la llengua de destinació que siguin equivalents a les unitats lèxiques de la llengua de partida. Denominem **equivalent** la unitat de la llengua de destinació que té el mateix sentit lèxic que la unitat lèxica respectiva de la llengua de partida, tot i que partim de la base que l'equivalència absoluta és difícil de trobar, perquè en la majoria de casos les realitats de dues llengües no coincideixen.

La complexitat principal de l'establiment de l'equivalència rau en l'absència d'isomorfisme entre llengües, la qual cosa implica que les estructures lèxiques de dues llengües no són isomòrfiques i, per tant, sovint no es poden considerar equivalents plenes. Lògicament, com més distants i menys isomòrfiques siguin les llengües, menys possibilitats hi haurà d'establir relacions plenes d'equivalència. Però tot i que l'equivalència absoluta sigui poc habitual, hem de tenir en compte almenys dos elements: d'una banda, que el traductor pressuposa que l'equivalència existeix (perquè necessita un equivalent inscribible per a la traducció); i d'altra banda, que hi ha equivalents parcials i nuls que poden satisfer la qualitat de la traducció. En qualsevol cas, però, conèixer la relació d'equivalència que mantenen les unitats de dues llengües és una informació que l'usuari traductor necessita per satisfer l'adequació de la traducció que proposa.

3.1. Tipus d'equivalència: plena, parcial, nul·la

Algunes vegades, la percepció de les propietats extralingüístiques de la realitat són les mateixes en les dues cultures que es contraposen a la traducció, però sovint difereixen de manera notable. Per aquest motiu, els trets de les unitats lèxiques poden ser totalment idèntics, parcialment, o nuls des del punt de vista de l'equivalència.

Les diferències entre llengües se solen produir en tres nivells, el nivell de la denotació, el de la connotació i el de l'aplicació:

- **Denotació:** els dos termes es refereixen al mateix element de la realitat exterior.
- **Connotació:** els dos termes es vinculen a un mateix conjunt d'associacions culturals.
- **Aplicació:** els dos termes s'usen en els mateixos contextos en les dues llengües.

És molt habitual que la unitat lèxica d'una llengua sigui només parcialment idèntica a la unitat lèxica de la llengua amb la qual es confronta, per la qual cosa els casos d'equivalència plena existeixen però no són el principal tipus de relació d'equivalència que es produeix. Per tal que existeixi equivalència plena cal que coincideixin la denotació i la connotació de dos termes.

La distinció entre tipus d'equivalents està molt directament relacionada amb la **inscribilitat**, és a dir, la propietat per la qual un equivalent es pot traslladar directament al text de destinació.

En termes generals, establim una relació directa entre el tipus d'equivalència i la inscribilitat de l'equivalent, de tal manera que:

- Si una unitat lèxica es pot usar en tots els contextos en què es pot usar la unitat lèxica de l'altra llengua, es tracta d'un equivalent ple.
- Si una unitat lèxica només es pot inserir en un grup de contextos de traducció, es tracta d'un equivalent parcial.
- Si una unitat lèxica no es pot inserir en cap context de traducció és un equivalent nul.

3.2. Eines per determinar la relació d'equivalència

La relació d'equivalència es pot explicar a partir dels trets essencials i accidentals que comparteixen dos conceptes en dues llengües diferents. Així, s'estableix una relació directa entre el grau d'equivalència i el nombre i el tipus de trets que comparteixen dues unitats.

Entenem per **trets essencials** els que fan que un concepte pertanyi a una classe d'objectes i entenem per **trets accidentals** les característiques pròpies d'un concepte però que no són necessàries per concebre'l.

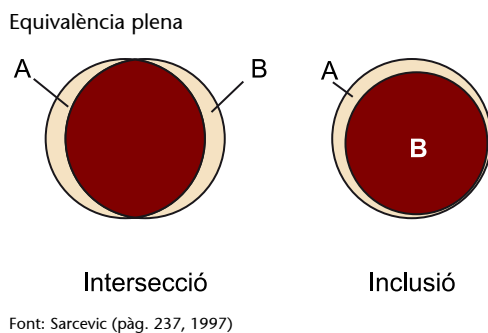
Trets essencials i trets accidentals

Els trets que fan que una llibreta pertanyi a la classe d'objectes que denominem *llibretes* són essencials; els trets "de periodista", "amb espiral", "verda" són propis d'una llibreta concreta, però no són necessaris perquè l'objecte sigui una llibreta i, per això, es conceben com a accidentals.

Partint d'aquesta delimitació, podem establir tres tipus de relació d'equivalència: plena, parcial i nul·la.

3.2.1. Equivalència plena

L'equivalència plena es produeix quan els conceptes A i B comparteixen tots els trets essencials i la majoria de trets accidentals (situació d'intersecció), o bé quan el concepte A conté totes les característiques del concepte B, i el concepte B conté tots els trets essencials i la majoria dels accidentals del concepte A (situació d'inclusió).

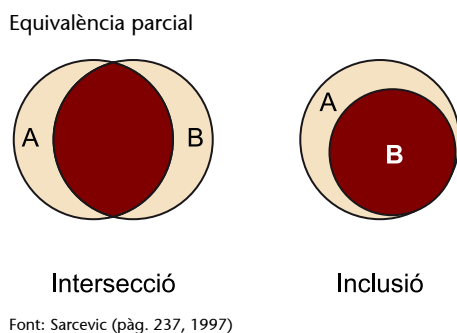
En aquests casos, el significat reenvia a una mateixa realitat cultural i el significat està representat per un element lèxic en les dues llengües. Aquest és el cas majoritari d'objectes unívocs, independents de les cultures, en els quals la traducció implica només un canvi de llengua.

Exemple d'equivalència plena

El termòmetre basat en la variació de la pressió o el volum d'un gas a causa de la variació de la seva temperatura és un objecte que existeix, que remet a una única realitat cultural, i que rep denominacions diverses en les llengües: *termòmetre de gas* per al català, *termómetro de gas* per al castellà, *thermomètre à gaz* per al francès o *gas thermometer* per a l'anglès.

3.2.2. Equivalència parcial

L'equivalència parcial es produeix quan els conceptes A i B comparteixen alguns trets essencials (en situació d'intersecció) i només algunes característiques accidentals (en situació d'inclusió).

En aquests casos, la paraula existeix com a element lèxic de les dues llengües, però la realitat que descriuen no forma part del l'univers cultural dels locutors d'una de les dues llengües. Un dels dos locutors no pot entendre de forma evident la paraula perquè la realitat a la qual es refereix no li és pròpia.

La freqüència i la intensitat dels equivalents parcials abasta qualsevol camp de coneixement i la variació denominativa, que també és conceptual, reflecteix l'asimetria que existeix entre les llengües.

Exemple d'equivalència parcial

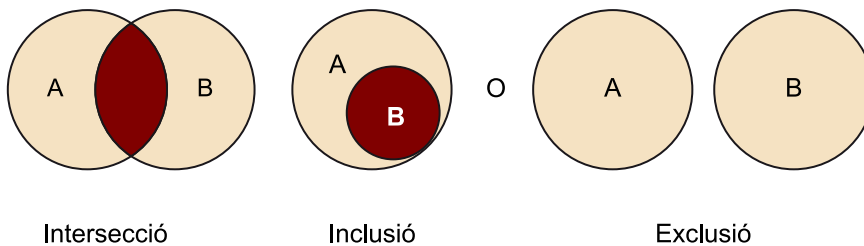
La denominació de les parts en processos judicials, anglesos i espanyols, difereixen notablement atès que existeixen denominacions diverses per als “demandat” i “demandant” locals: «claimant», «plaintiff», «applicant», «Complainant» i «petitioner», d'una banda, i «defendant» i «respondent», de l'altra. A més de les diferències denominatives generals, que són les que s'inclouen als diccionaris, cal tenir en compte que segons els àmbits les denominacions s'especialitzen. Així, a Gran Bretanya només s'utilitzen les denominacions «claimant» i «defendant», mentre que als Estats Units són habituals les denominacions «plaintiff», «claimant» i «petitioner», d'una banda, i de «defendant», de l'altra.

Treballar amb equivalents parcials sol ser complicat, perquè el traductor no en sol tenir prou amb la informació que li ofereixen els diccionaris i altres repertoris lèxics, i determinar la relació d'equivalència entre conceptes culturalment marcats exigeix una tasca d'identificació de trets essencials i accidentals, i de comparació, que no és fàcil ni ràpida.

3.2.3. Equivalència nul·la

L'equivalència nul·la es produeix quan no existeix un equivalent funcional de la llengua A en la llengua B, o bé quan la quantitat de trets essencials i accidentals és tan pobra que les unitats lèxiques no comparteixen ni designació ni connotació.

Equivalència nul·la

Font: Sarcevic (pàg. 237, 1997)

En aquesta situació, la realitat descrita només existeix en l'univers cultural del locutor de la llengua de partida. Aquests són els casos que representen una complexitat més gran per al traductor, perquè un obstacle fonamental li impedeix inserir directament una unitat al text d'arribada i no pot fer servir tècniques per compensar l'absència d'equivalència (com ara les glosses o els contextualitzadors).

Els equivalents nuls solen agrupar-se en tres tipus d'unitats:

- **Unitats lèxiques amb funció designativa**, és a dir, unitats gramaticals que no tenen equivalent en la llengua de destinació. Una de les formes més habituals per descriure-les és indicar les funcions possibles que tenen en la llengua de destinació.
- **Paraules culturals**, que són unitats lèxiques que no tenen correspondència en la llengua de destinació. Com a conseqüència, no existeix un equivalent inserible a la traducció. L'obstacle es pot superar creant una propos-

ta, que pot consistir en el préstec de la forma de la llengua de partida o bé amb la introducció d'un equivalent explicatiu. En tot cas, el significat de la paraula cultural de la llengua de partida ha de ser comprensible per a l'usuari de la llengua de destinació.

- **Buits onomasiològics**, que no tenen equivalent. En aquests casos, es pot optar per l'explicació del significat de la unitat de la llengua de partida o per l'ús de la forma de la llengua de partida inserida directament com a proposta de traducció.

4. La formulació del text de destinació

Si reduïm el procés de traducció a tres fases típiques: comprensió, establiment de relacions d'equivalència i reformulació, una vegada el traductor ha comprès el text que ha de traduir, n'ha identificat els problemes principals i ha superat els problemes de traducció principals, correspon ara abordar la fase de producció, de translació a la llengua de destinació del text d'origen.

En la fase de formulació del text de destinació (TD³) intervé, com no podia ser d'altra manera, la competència del traductor. Aquí cal produir un text que sigui fidel al contingut de l'original, correcte des del punt de vista lingüístic i adequat al model de llengua i estil de la llengua de destinació. En la cerca de l'adequació al model de llengua i estil, el traductor adopta estratègies diverses que sovint estan condicionades per recomanacions de redacció. En certa manera, podríem dir que les recomanacions de redacció d'una llengua, que configuren el model de llengua i estil, són aplicables de forma general a la formulació del text de destinació.

⁽³⁾TD s'empra d'ara endavant com a abreuament de *text de destinació*.

En el cas de la traducció a la llengua catalana, la formulació del text de destinació té en compte les aportacions de tres moviments de renovació en redacció: la llegibilitat, el llenguatge planer i les recomanacions de redacció que es desprenen de les regles d'economia i claredat.

4.1. La llegibilitat

La llegibilitat es pot definir com la facilitat amb què es llegeix, s'entén i es recorda un text. Té els orígens en l'Anglaterra dels anys 1970, i és fruit de l'anàlisi de limitacions en un context determinat. Els teòrics de la llegibilitat pretenien identificar els aspectes lingüístics que dificulten la comprensió d'un text, especialment en situació d'aprenentatge de l'anglès com a primera llengua. La seva proposta consistia a reduir el grau de dificultat que deriva d'elements lingüístics del text per afavorir-ne la comprensió.

Tot i la bondat de la proposta, els primers intents de traslladar-ne els supòsits al català no van acabar de reeixir, bàsicament perquè els paràmetres que es proposaven estaven relacionats amb aspectes molt formals del text o amb aspectes difícilment objectivables.

Quant als aspectes més formals, per exemple, es proposaven indicadors com ara el nombre de síl·labes per paraula, o el nombre de paraules d'un text, partint de la idea que, com més curta és una paraula, més fàcil és d'entendre. Aquest supòsit, que per a l'anglès té una raó de ser (les paraules més curtes tenen origen saxó i són més fàcils d'entendre, mentre que les més llargues el tenen llatí i són més difícils d'entendre), no té la mateixa utilitat per al català o per a les llengües romàniques (per al català, les paraules d'origen llatí són més fàcils d'entendre). Amb relació a la dificultat d'objectivar alguns paràmetres, per exemple, els primers estudis pretenien relacionar l'interès que desperta un text amb el nombre de majúscules que inclou. Supòsits com aquest són difícils d'admetre des de segons quines llengües com el català, en què la majúscula té només valor distintiu (diferencia un nom propi d'allò que no ho és) o demarcatiu (indica la posició que ocupa una paraula a principi de frase).

Amb el temps, però, els supòsits de la llegibilitat es van flexibilitzar i es van adaptar més a altres llengües i a altres situacions. Un avenç important en aquest tema va ser la distinció de tipus de llegibilitats: la tipogràfica, la lingüística, la psicològica, la conceptual, l'estructural i la pragmàtica. Els supòsits inicials van deixar pas a conceptes com ara el "llenguatge eficaç", que inclouen supòsits fàcilment assumibles com els següents:

- La comprensió d'un missatge depèn en bona part de la memòria de les persones. Una frase molt llarga és difícil de recordar i és probable que també sigui difícil d'entendre.
- La construcció d'una frase segueix un ordre sintàctic neutre (en català, subjecte+verb+complements). La llegibilitat d'una frase augmenta com més ordenada és la frase.
- Hi ha aspectes que afavoreixen la llegibilitat: mots freqüents, frases breus, evitar ambigüïtats, evitar fragmentar les frases, frases positives, frases actives, frases amb subjecte, etc.

4.2. El llenguatge planer

En paral·lel a la llegibilitat, el llenguatge planer es desenvolupa a partir dels anys 1990, sobretot als EUA, on es coneix com a Plain Language Movement.

El llenguatge planer es configura com un moviment de renovació en redacció que pretén evitar els defectes de redacció, sovint atribuïts a la complexitat del llenguatge jurídic. Una de les finalitats dels impulsors del moviment era evitar les reclamacions de consumidors davant de textos formals, com ara instruccions d'ús d'aparells, condicions generals d'assegurances, etc. Se sol posar com a exemple lúdic per il·lustrar la necessitat d'aplicar els principis del llenguatge planer el cas d'aquell home que va posar el gat al microones, perquè les instruccions no deien pas que no s'hi podien posar animals vius. O el cas

La llegibilitat

La llegibilitat, en anglès *reliability*, es mesura amb paràmetres com ara el nombre de paraules d'un text, el nombre de síl·labes, el promig de síl·labes per paraula, el promig de paraules per frase, l'índex de Flesh, entre altres.

En podeu consultar alguns tests a la pàgina *Legibilidad.com* (accessible en línia).

Plain Language Movement

Als EUA existeix una llarga tradició de recomanacions per a la redacció planera. En podeu consultar algunes mostres a la web del Govern Federal: <http://www.plainlanguage.gov/>.

d'aquella dona que no havia llegit la lletra petita del contracte d'assegurança de la llar que havia contractat i quan va tenir una fuga d'aigua la companyia no li cobria el desperfecte que reclamava.

Deixant de banda les qüestions més anecdòtiques, el moviment per al llenguatge planer va arribar a Catalunya en un moment molt oportú, perquè els anys 1990 es configurava el model de llengua i estil que havia de regir la llengua de l'Administració catalana. Els supòsits generals del llenguatge planer, basats en la democràcia i en l'accés a la informació, encaixaven de forma adequada en el model de llengua catalana, que havia de ser correcta, respectuosa i clara. Per això, a principis dels anys 1990 es van començar a publicar manuals de redacció, que omplien de sentit la previsió general que, si els destinataris dels textos no els entenen, ha de ser per la complexitat conceptual del text, però no per una complexitat lingüística innecessària. Per descomptat, no es tracta d'aplicar tècniques de simplificació (per a això són més adequades altres aproximacions, com ara la de la lectura fàcil).

El text planer no és menys complex conceptualment que el text no planer; només està escrit de manera clara. Un text planer és el text que usa un llenguatge apropiat per al lector i per al document, té un disseny racional que permet trobar la informació important de seguida, es pot entendre la primera vegada que es llegeix i compleix els requisits legals necessaris.

Per assegurar que "planer" no vol dir "simple", sinó "clar", el model de llenguatge planer que s'adopta per al català es regeix per diversos principis: la unitat formal dels textos, l'economia, la claredat de les disposicions, la comprensibilitat del llenguatge, la precisió en l'expressió i l'ordre sistemàtic.

Els supòsits del llenguatge planer també es van importar en un primer moment des de l'anglès i, com els supòsits de la llegibilitat, van passar uns anys abans no es van localitzar (és a dir, adaptar al català) les recomanacions generals. El centre d'interès d'aquesta adaptació es va concentrar en el disseny de documents (per als quals es van establir i diferenciar les fases d'elaboració), en la selecció i en l'organització de la informació. En tot aquest procés, van ser fonamentals les aportacions, entre altres, de Carles Duarte i de Daniel Cassany, cadascun des del seu punt de vista, que van contribuir tant a fixar el model de llengua com a difondre-la.

A més d'aquestes aportacions, cal tenir en compte que l'èxit dels supòsits del llenguatge planer té força relació amb el suport institucional de l'Administració catalana, que va decidir apostar des del primer moment per un model de llenguatge administratiu clar i comprensible (de fet, les primeres compilacions de recomanacions es formalitzaven en documents d'ús intern de l'Administració que s'inspiraven en les directrius de tècnica legislativa amb cert caràcter oficial de diverses llengües i estats).

La lectura fàcil

La **lectura fàcil** es pot definir com un moviment de renovació en redacció que té el propòsit de facilitar l'accés als textos a persones que tenen dificultats de comprensió. Els materials redactats en lectura fàcil segueixen les directrius internacionals avalades per la IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), tant pel que fa a la forma com al contingut. Tot i que és traduïble a lectura fàcil qualsevol text, els textos jurídics solen ser especialment sensibles en aquesta adaptació. En aquest sentit es tradueixen normes internacionals (com ara la Declaració dels Drets Humans) i també síntesis de drets regulats (com ara els fets vitals dels ciutadans: adquisició d'un habitatge, drets dels consumidors, matrimoni, defunció, etc.).

Aquestes recomanacions es poden aplicar a qualsevol tipus de redacció formal escrita en català. En certa manera, per tant, podem dir que les recomanacions del llenguatge planer s'estenen a qualsevol àmbit de la llengua catalana en forma de recomanacions de redacció, sovint de tipus molt general.

4.3. Recomanacions de redacció aplicables a la traducció

Tots dos moviments, llegibilitat i llenguatge planer, es proposen redactar textos clars, llegibles, correctes i comprensibles, alhora que rigorosos, correctes i específics. Avui és reconegut per tothom que llegibilitat i llenguatge planer, en català, no significa simplificar la complexitat conceptual dels textos.

Les recomanacions sobre la llegibilitat i el llenguatge planer es projecten sobretot en la fase de textualització de la traducció, i es manifesten en forma de recomanacions de redacció. Aquestes recomanacions es proposen tant per a la construcció de les frases com dels paràgrafs, en termes d'instruccions més o menys flexibles.

Entre les recomanacions més conegudes, destaquem les regles d'economia i claredat, que es formulen en llistes més o menys obertes que inclouen tècniques de redacció com aquestes:

- Preferir un estil verbal
- Evitar les frases amb verbs buits
- Preferir les frases positives i actives més que no pas les negatives i passives
- Suprimir la informació supèrflua
- Posar la informació important al principi de la frase
- Deixar els complements llargs al final de la frase
- Usar adequadament els signes de puntuació
- Preferir les frases breus i simples
- Fer coincidir el subjecte lògic i el subjecte gramatical
- Evitar solucions sexistes
- Evitar les construccions asimètriques

Pel que fa a la construcció del paràgraf, les recomanacions són molt semblants, i parteixen de la idea que el paràgraf és una unitat significativa del text, però també visual. Per això, es recomana:

- Respectar la coherència.
- Relacionar les idees de forma lògica.
- Limitar l'extensió.
- Facilitar l'anticipació amb la frase inicial.

Lectures complementàries

Podeu ampliar el repertori de recomanacions de redacció amb la lectura dels nombrosos textos de Daniel Cassany, entre els quals:

Daniel Cassany (2007). *Es-molar l'eina. Guia de redacció per a professionals*. Barcelona: Biblioteca Universal Empúries.

Daniel Cassany (1992). *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Les Naus d'Empúries.

5. Les eines i els recursos per a la traducció

Són recursos útils per a la traducció els diversos materials, informatitzats o impresos, que el traductor consulta per resoldre les dificultats i els problemes de traducció.

5.1. Tipus, utilitats i limitacions

La classificació més tradicional opta per classificar-los en tipologies relativament homogènies que en essència recullen les eines bàsiques i comunes en l'activitat de traducció:

- Els **diccionaris**, especialment monolingües, bilingües i de sinònims, la utilitat principal dels quals, des del punt de vista tradicional, és que ajuden el traductor a trobar el mot de la llengua de destinació una vegada ja té el concepte.
- Els **manuals d'estil**, que tenen la funció d'orientar l'usuari d'una llengua a redactar i presentar textos. Tenen una funció normativa en el sentit institucional, i contenen indicacions sobre qüestions convencionals, que solen descriure l'estil retòric de la llengua de què es tracti.
- Les **fonts de documentació general**: enteses com a qualsevol document que aportí al traductor una informació no estrictament lingüística. Accepten qualsevol tipus d'informació, però generalment se centren en la informació conceptual. Per exemple, s'inclouen en aquest bloc les enciclopèdies.
- Els **textos paral·lels**: es conceben com a textos produïts per parlants competents que tracten el mateix tema o tenen una funció semblant, amb les condicions extralingüístiques pertinents, que el text de la llengua d'origen. Són útils per comparar les convencions textuais de la llengua d'origen i la de destinació. No cal dir que una de les dificultats és, justament, determinar la relació d'equivalència entre dos textos per tal de considerar-los paral·lels.

Aquesta mena de classificacions són útils i satisfactòries per classificar recursos de tipus tradicional, però no tenen en compte les tecnologies aplicades a la traducció (traducció assistida, traducció automàtica, corpus orals o escrits, entre altres). A més, aquestes tipologies treballen amb materials impresos, que solen ser tipològicament purs, però les eines i els recursos que usa el traductor actual depassen a bastament aquestes classificacions més convencionals.

Les ja no tan noves tecnologies han mostrat que aquestes classificacions són insuficients per donar compte de la diversitat de recursos que el traductor té a l'abast, de manera que al costat dels diccionaris impresos ara trobem programes de traducció assistida per ordinador, corpus paral·lels, alineadors de textos, portals temàtics, grups de discussió, etc. I el traductor actual té en aquesta mena de recursos una eina útil i fiable que ha d'aprendre a manejar.

Tot i aquesta complexitat, sembla possible ordenar el panorama de recursos disponibles, tenint en compte la utilitat que tenen per a la traducció. Des d'aquest punt de vista, els recursos, que són en la majoria de casos d'accés gratuït, es podrien classificar en recursos que proveeixen informació lingüística de tipus lèxic, de tipus conceptual o de tipus pragmàtic. Més en concret, exposem la llista següent.

1) Recursos que recullen i descriuen criteris lingüístics

Adopten dues formes habituals: la publicació digitalitzada de materials impresos prèviament, o la presentació de materials en forma de pàgina web. Provenen d'institucions normatives de llengua, d'entorns universitaris o de col·legis professionals. Tenen la finalitat principal d'orientar l'ús de la llengua en contextos determinats. Són freqüents en aquest tipus de recursos materials que recullen les recomanacions de redacció planera, convencions (usos de majúscules i minúscules, abreviacions, criteris de traducció, etc.), qüestions generals de gramàtica, inadequacions habituals en la redacció de textos jurídics, entre altres.

Són pàgines representatives d'aquesta mena de material les següents:

- La pàgina de llengua (en línia) de l'Institut d'Estudis Catalans
- La pàgina sobre llengua catalana (en línia) del Web de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya
- El web de llenguatge jurídic (en línia) del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya
- Les Publicacions en línia (en línia) de la Secretaria de Política Lingüística
- El web del Consorci per la Normalització Lingüística (en línia)
- Els materials creats pels serveis lingüístics de les universitats catalanes, inclosos al portal de recursos lingüístics (en línia) de la Xarxa Vives d'Universitats
- Optimot (en línia), metacercador de la Generalitat de Catalunya
- Guia d'estil interinstitucional Comissió Europea (en línia)
- Vademécum del Español Urgente (en línia). Agència EFE
- La Pàgina del Idioma Español (en línia)
- Puntoycoma (en línia). *Boletín de los traductores españoles de las instituciones de la Unión Europea*

2) Diccionaris temàtics

Altres classificacions

També és interessant la classificació que proposen Rabadán i Fernández Nistal (2001), més centrada en corpus, i així distingeixen els corpus lingüístics (corpus informatitzats, monolingües i bilingües), generadors de concordances, programes d'alineació automàtica de corpus paral·lels, sistemes de traducció automàtica basats en corpus lingüístics i Internet.

Els diccionaris, lèxics, glossaris, terminologies, nomenclàtors i altres denominacions que es refereixen a repertoris lèxics són usats tant per delimitar els conceptes com per validar-ne la grafia o per conèixer l'ús gramatical que tenen, i es caracteritzen perquè es configuren com a recursos homogenis i condensats. Al costat del lèxic més estabilitzat, els corpus textuais són també una eina útil.

Quant als recursos lèxics, en essència en podem identificar dos tipus diferents. D'una banda, els diccionaris tradicionals, digitalitzats, que tenen una orientació general i sincrònica, que es configuren com a grans dipòsits d'informació, generalment normativa en el sentit institucional. Il·lustren aquesta mena de recursos els diccionaris descriptius de llengua. D'altra banda, disposem de recursos més específics, no tant destinats a donar compte del lèxic d'un camp, sinó destinats a resoldre les necessitats comunicatives dels usuaris, experts, als quals s'adrecen. En la majoria dels casos, aquests darrers productes s'adrecen a especialistes i estan produïts, també, per especialistes; són els diccionaris temàtics, també denominats *especialitzats*. És interessant destacar que, sovint, els usuaris menys experts volen accedir a recursos d'aquesta mena tot i saber que ni els són adreçats ni contenen informació descriptiva suficient per resoldre les seves necessitats comunicatives (per exemple, perquè no contenen definicions explicatives o perquè es limiten a oferir equivalents sense contextualitzar).

Els diccionaris mereixen un apartat específic, tant per l'interès que tenen per a l'estudiant de traducció, com per la quantitat i diversitat de tipus que es poden consultar a Internet. Les vies d'accés als repertoris lexicogràfics són variades. Sense dubtar de la qualitat dels diccionaris que es troben amb cercadors genèrics, podem sistematitzar l'accés a aquests productes en les cinc categories següents:

a) Cercadors lexicogràfics. Pàgines l'objectiu de les quals és localitzar diccionaris i altres repertoris lèxics a Internet, a partir dels quals l'usuari ha de fer la cerca concreta. Per exemple: lexicool.com (en línia), [logos](http://logos.com) (en línia).

b) Portals lexicogràfics. Són pàgines que indexen un nombre determinat de diccionaris, vocabularis, lèxics i glossaris. Habitualment organitzen els recursos per categories i per llengües, i tenen bona representació a Internet. El portal yourdictionary.com (en línia) i el Terminology Forum (en línia) de la Universitat de Vaasa són dos dels portals més antics. Més recentment, els portals tododiccionarios.com (en línia), elcastellano.org (en línia), diccionarios.com (en línia), i el [oteador](http://oteador.com) (en línia) del Centro Virtual Cervantes s'han concentrat en els recursos en espanyol i s'han convertit en eines útils, fiables i actualitzades de recursos lexicogràfics de l'espanyol a internet. A més dels esmentats, destaquen també:

- El portal [Diccionarios on Line](http://diccionariosonline.com) (en línia) de la Universitat de Burgos
- El portal [Diccionarios en internet](http://diccionarioseninternet.com) (en línia)
- El portal [La Sitoteca](http://lasitoteca.com) (en línia)

- El portal Encyberpedia (en línia)
- La pàgina web de diccionaris en línia (en línia) del portal de la Universitat de Paderborn

c) **Portals lingüístics i didàctics amb contingut lexicogràfic.** Són habituals en contextos educatius i de normalització lingüística, i solen incloure un apartat específic destinat als diccionaris i altres eines de consulta. Per al castellà i no vinculat a l'àmbit universitari, destaca la *Página de los diccionarios* (en línia). Altres mostres es poden observar a la *página de diccionaris* (en línia) del portal *Página de la lengua española* o al portal *Eines de llengua* (en línia).

d) **Metadiccionaris.** És el recurs més novedós de la metalexigrafia digital. Es conceben com a motors de cerca dintre dels diccionaris que el sistema té indexats. Suposen un producte interessant, però solen generar soroll en els resultats. Alguns permeten seleccionar els diccionaris sobre els quals es realitza la cerca, però la majoria treballen sobre la totalitat dels diccionaris que tenen indexats. Una mostra de la utilitat d'aquest recurs es pot trobar a *Dictsearch* (en línia) i a *Onelook* (en línia). També comencen a ocupar espai els metadiccionaris *Dicorama* (en línia), *La Sitoteca* (en línia) i *Reverso* (en línia).

e) **Portals temàtics amb contingut lexicogràfic.** No són recursos majoritaris, però semblen altament interessants, perquè els diccionaris que identifiquen solen passar un filtre previ de qualitat. Solen distingir els repertoris bé per subtema, bé per llengua, i solen estar promoguts pels departaments i facultats universitaris. Se'n pot consultar una mostra al portar *Recursos en Derecho* (en línia). Per a l'anglès, una de les obres de referència obligades és el portal *Nolo* (en línia), que inclou un diccionari en línia redactat en llenguatge planer.

3) Bases de dades terminològiques i ontologies

Les bases de dades terminològiques substitueixen amb èxit els diccionaris convencionals. Solen ser promogudes per institucions normatives de llengua i tenen l'avantatge que s'actualitzen amb freqüència. No cal dir que les bases de dades terminològiques tenen utilitats per elles mateixes, amb consultes directes, però també tenen utilitat per a altres recursos, com ara memòries de traducció. Al costat de les bases de dades, les ontologies, com a sistemes d'organització conceptual d'un camp temàtic són també eines que cal tenir en compte. Sense ànim d'exhaustivitat, són recomanables les següents:

- La base de dades plurilingüe de la Comissió Europea, *IATE* (en línia)
- La base de dades terminològica de l'ONU (en línia), o la base de dades de la FAO (en línia)
- Diccionari de la llengua catalana, de l'Institut d'Estudis Catalans, *DIEC2* (en línia)
- Gran diccionari de la llengua (en línia), d'Enciclopèdia Catalana
- *Termcat* (en línia) i, en especial, la *Neoloteca* (en línia)

- El cercador de termes jurídics Justiterm (en línia), del Departament de Justícia
- La pàgina de diccionaris en línia del Web de la llengua catalana (en línia), de la Generalitat de Catalunya
- El cercador terminològic de la Universitat de Barcelona, UBTerm (en línia)
- Eurovoc (en línia)
- Sistema d'Informació Bibliogràfica de les Nacions Unides. Tesaure UNBIS (en línia) de l'ONU

4) Materials d'autoaprenentatge

En especial, el llenguatge jurídic català disposa de diversos recursos d'autoaprenentatge que solen contenir un apartat dedicat al lèxic, la fraseologia i la redacció administrativa. En suport informàtic i en línia no abunden els materials disponibles, però destaquen els següents:

- El Curs d'autoaprenentatge de llenguatge jurídic (en línia) del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya
- El Servei d'autoformació en llengua catalana, SALC (en línia), de la Universitat Pompeu Fabra
- El Programa d'Ensenyament de la Llengua Catalana, PELC (en línia), de la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears

5) Corpus, extractors i gestors terminològics

Al costat del lèxic més estabilitzat, els corpus textuais són també una eina útil per al traductor. Tenen com a funció principal mostrar l'ús de la llengua en context.

Els gestors terminològics, al seu torn, esdevenen eines útils per recollir i codificar de forma homogènia la terminologia que, necessàriament, el traductor ha de codificar a mesura que va traduint. Els gestors actuals tenen l'avantatge que inclouen mòduls específics per a la gestió i l'explotació de corpus.

En són exemples especialment interessants els següents:

- El Bwananet (en línia)
- El CucWeb (en línia), Corpus d'Ús del Català a la Web, de la UPF
- El Corpus textual de la Real Academia Española (en línia)
- El Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (en línia)
- El corpus del Projecte Norma Civil (en línia) de la Universitat de Girona
- El corpus de documents jurídics de la Universitat Jaume I, GITRAD (en línia)
- Terminus (en línia), estació de treball terminològic i gestor de corpus

6) Portals traductològics, associacions, centres de recerca i fòrums

Al costat dels recursos lèxics i conceptuals, els recursos de tipus pragmàtic són una eina de consulta essencial per al futur traductor. Els portals traductològics, les associacions, els centres de recerca i els fòrums donen al traductor un punt de connexió amb el món professional, li permeten contactar amb altres traductors i, en definitiva, adquireix una eina que ha de ser la seva porta d'entrada a la professió. En el nostre context més immediat, el traductor té a l'abast una gran diversitat de recursos d'aquesta mena:

- Associació Professional de Traductors i Intèrprets de Catalunya, APTIC (en línia)
- Termisti (en línia), Centre de recherche en linguistique appliquée
- *La linterna del traductor* (revista en línia)
- Wordreference (en línia)
- Proz-Com / Kudoz (en línia)

7) Traductors automàtics i eines de traducció assistida

El traductor actual tradueix textos, però també ha d'adquirir competències del món professional. És en aquest context que convé que es familiaritzi amb les principals eines de traducció assistida i automàtica, així com les eines que ajuden a gestionar la terminologia de les traduccions.

De forma especial, els sistemes de traducció assistida (TAO) tenen l'avantatge de garantir coherència i homogeneïtat a les traduccions. Tots ells, per contra, tenen l'inconvenient de la propagació dels errors (un error emmagatzemat i no resolt es pot introduir a les traduccions posteriors) i tenen l'efectivitat limitada quan s'apliquen a textos poc repetitius (perquè el sistema d'emmagatzematge només "recorda" seqüències ja traduïdes).

A més dels recursos de pagament, pot ser interessant tenir en compte els recursos gratuïts i de codi obert, com per exemple els següents:

- InterNOSTRUM (en línia)
- Traductor de Google (en línia)
- Apertium (en línia)
- ForeignDesk (en línia)
- OmegaT (en línia)

8) Textos auxiliars

Ajuden el traductor a obtenir informacions útils. Es poden classificar tenint en compte els paràmetres generals del tema, el gènere discursiu i el destinatari:

a) **El tema:** un text sobre les conseqüències perjudicials del turisme de masses pot tenir característiques diferents d'un text sobre la cria de cavalls. No sabem si el tema és una variable rellevant fins que n'haguem fet una comprovació per mitjà d'una anàlisi de corpus.

b) **El gènere discursiu:** un assaig filosòfic es diferencia en alguns aspectes d'unes instruccions per fer servir un electrodomèstic.

c) **El destinatari:** una recepta per a un xef conté informació diferent d'una recepta per a infants.

d) **Filiacions històriques, regionals i socials:** un comentari periodístic escrit per a un diari argentí es diferencia d'un d'escrit per a un diari espanyol; o un text escrit per un enginyer per a enginyers es diferencia d'un text escrit per cuiners per a altres cuiners.

Partint d'aquestes variables, i seguint la proposta de Christiane Nord, podem classificar els textos auxiliars en les categories següents:

- **Text comparatiu:** text autèntic de la cultura meta o de la cultura d'origen que correspon al mateix gènere discursiu.
- **Text veí:** text autèntic de la cultura meta que pertany a un gènere semblant al del text original.
- **Text paral·lel:** text autèntic de la cultura meta que pertany al mateix gènere (de la mateixa època) que el text original.
- **Text model:** text autèntic de la cultura meta que pertany al mateix gènere de la mateixa època i tracta absolutament sobre el mateix objecte referencial.

5.2. Avaluació de recursos útils per a la traducció

És evident que el traductor actual utilitza gairebé de forma majoritària recursos informàtics per resoldre els problemes i dificultats de traducció. Però cal tenir en compte que accedir a la informació informàtica és fàcil, ràpid i barat. Com a conseqüència, també ho és que el traductor pugui arribar a consultar informació extremament elaborada al costat d'informació que no ho és tant.

El traductor ha d'adquirir criteri per poder mesurar la fiabilitat dels materials que consulta. Per això és important que el traductor conegui amb relativa profunditat els recursos i materials informàtics que té a l'abast, i distingeixi els materials fiables dels que no ho són tant.

Els recursos informàtics presenten grans avantatges, però també inconvenients destacables. Podem destacar els èxits principals d'aquests materials:

a) La **compatibilitat**, és a dir, la capacitat dels recursos d'acceptar un tractament sistemàtic controlat per un ordinador.

b) La **capacitat de cerca**, és a dir, la propietat que permet realitzar cerques aleatòries i interactives en un temps de resposta molt breu i independents de la capacitat de la quantitat d'informació que conté un recurs.

c) La **reutilització**, en el sentit que la informació digital és fàcilment seleccionable, recuperable, reproduïble i transportable.

d) La **interactivitat**, que es manifesta en la navegació, el descobriment de relacions entre informacions textuais diferents i l'establiment de filtres selectius a la mesura de l'usuari sobre el flux d'informació que vol rebre.

e) La **virtualitat de la informació**, perquè és fàcil reproduir, transmetre i emmagatzemar informació.

Al costat d'aquests avantatges, són perills que cal tenir en compte la inestabilitat de les dades, la dispersió tipològica de productes, la diversitat d'aproximacions o l'accessibilitat als materials concrets:

a) Per la inestabilitat pròpia d'aquesta mena de productes, que implica que un material accessible en una data no ho sigui poc temps després. A diferència dels productes impresos, que romanen en el temps, els digitals són molt fràgils i desapareixen amb facilitat. Alhora, també de forma gairebé constant apareixen nous productes que s'afegeixen al panorama existent.

b) Per la dispersió tipològica de productes. Així com en l'entorn imprès se solen respectar les convencions tipològiques, l'entorn digital permet que es multipliquin els productes tipològicament mixtos que contenen tipus d'informació força diversos. No és el cas dels materials digitalitzats, però sí el dels productes ampliables, de les pàgines web que contenen apartats diversos que es van modificant al llarg del temps. Així com en l'entorn analògic els referents sobre criteris de redacció, tipus de textos, recomanacions de traducció, etc., es concreten en uns materials específics, en l'entorn actual les publicacions digitals o digitalitzades que contenen tipus de recursos diversos es multipliquen.

c) Per la diversitat d'aproximacions dels productes. La majoria d'eines i recursos de certa importància estan promoguts per institucions públiques, acadèmiques o professionals, però no totes les institucions usen els mateixos criteris ni adopten les mateixes solucions. La diversitat d'aproximacions genera, lògicament, diversitat de productes, davant dels quals els usuaris poden acumular informació però no tenir criteri explícit per triar una opció concreta. Capítol a part mereixen els diccionaris. En aquest cas cal tenir en compte que qualse-

vol pot produir i penjar a internet un producte que es denomini “diccionari” i que no compleixi cap dels mínims de qualitat que atribuïm a un producte lexicogràfic.

d) Per la diversa accessibilitat als materials concrets. La majoria d’eines i recursos útils per a la traducció no sempre estan especialment concebuts per satisfer les necessitats comunicatives dels traductors. Un bon gruix de productes els fan i es fan per als especialistes, la qual cosa implica certa dificultat d’accés per part dels traductors no especialistes.

e) Per la fiabilitat de les informacions que s’ofereixen. Tot i que la majoria de recursos que analitzem estan promoguts per institucions solvents, la facilitat amb què qualsevol tipus de recurs s’incorpora a la xarxa demana que s’extremen les precaucions a l’hora de recomanar recursos. Com sabem, difondre material per internet és ràpid, fàcil i barat, però no sempre es pot garantir la fiabilitat de les informacions que s’ofereixen.

6. L'error en traducció

Ningú no dubta que una part important del procés d'aprenentatge és l'avaluació i, com a procés, l'avaluació inclou la identificació de l'error. En contextos generalistes l'error pot ser considerat com alguna cosa negativa, alguna cosa que l'estudiant ha d'amagar perquè no se'l penalitzi, però des del nostre punt de vista, en canvi, l'error és un punt de partida per aprendre i per això dediquem un apartat a repassar el concepte d'error en traducció.

Al traductor no se li exigeix només que trobi equivalents de traducció per a unitats lèxiques d'un text, sinó que se li demana una traducció correcta i adequada, sempre ajustada a l'encàrrec de traducció. Per això, el traductor no pot permetre's desconèixer aspectes fonamentals, i també accidentals, del text que tradueix.

En el procés de traducció, els tipus de dificultats que ha de superar el traductor són diversos: ha d'identificar les unitats conceptuals que componen el text, les ha de relacionar amb les unitats de dintre i de fora del text, les ha de distingir d'altres unitats properes i aparentment intercanviables, ha de trobar l'expressió convencional en la llengua de destinació que millor s'adequa al concepte de la llengua d'origen tot respectant les convencions i l'estil retòric de la llengua meta i, per descomptat, ha de superar l'absència d'equivalència quan les unitats que tradueix no tenen un equivalent ple en la llengua de destinació. En qualsevol cas, és obvi que els errors de comprensió tenen un reflex directe en la fase de reescriptura.

Un problema o una dificultat de traducció mal resolta genera amb tota probabilitat un error en el text de destinació. Són causes de l'error el desconeixement del text d'origen en tots els seus vessants (conceptual, lingüístic o pragmàtic); el desconeixement dels trets essencials i accidentals dels conceptes contraposats; el desconeixement de les regles lingüístiques i pragmàtiques de la llengua de destinació, així com el desconeixement conceptual de la llengua de destinació.

En paraules d'Hurtado (2001), les causes de l'error es poden reunir en quatre punts:

- Falta de coneixements lingüístics o extralingüístics (competència lingüística, competència extralingüística).
- Falta d'assimilació o aplicació dels principis que regeixen el procés traductor (competència de transferència).
- Falta d'aplicació d'estratègies per resoldre el problema (competència estratègica).

- Deficiències en la documentació o en l'ús d'eines informàtiques (competència instrumental).

Com ja sabem, en el model de la traducció funcional, el marc normatiu es produeix en l'encàrrec de traducció. És a dir: l'encàrrec de traducció determina la frontera entre allò que serà considerat error. I serà un error de traducció qualsevol infracció de les previsions de l'encàrrec.

Qualsevol element que s'allunyi de la previsió de l'encàrrec serà, per tant, un error. D'aquesta manera, hem de considerar errors situacions com les següents:

- No complir les condicions pragmàtiques que s'han d'utilitzar.
- Transgredir les convencions culturals.
- No respectar les característiques lingüístiques i estilístiques que s'esperen en un text destinat a tal audiència i per a tal funció, etc.

Els errors es poden classificar de formes distintes. Una classificació possible distingeix entre errors molt greus, greus i lleus:

a) Errors molt greus

- Canvi de sentit: error semàntic greu, incoherència lèxica.
- Fals sentit: fals amic, ús incorrecte del lèxic i de la fraseologia específica, alteració de la finalitat comunicativa, error cultural.
- Sobreinterpretació: interpretació del text més enllà del que diu (paràfrasis explicatives innecessàries, explicacions inadequades).
- Omissió greu: aquella que no es pot recuperar per mitjà del context; manca d'un o més mots dintre del text; supressió d'una part de la frase; absència d'una peça clau en l'estructura sintàctica.
- Correcció gramatical (errors de normativa).

b) Errors greus

- Errors en l'ordenació dels elements lingüístics.
- Errors de registre (propis del text).
- Adequació formal del text a un model preestablert.

c) Errors lleus

- Convencions (majúscules i minúscules, abreviacions, tipografia).
- Alteracions innecessàries en l'ordenació dels elements lingüístics.

Altres classificacions fan èmfasi en els aspectes globals del text. Aquesta és la línia que segueix la classificació d'Amparo Hurtado (2001), amb la seva proposta tipològica triple: errors relacionats amb el TO, errors relacionats amb el TD; errors absoluts, errors funcionals; errors en el resultat, errors en el procés.

Per a Hurtado, cal distingir entre els errors relacionats amb el text original (contrasentit, fals sentit, addició, omissió, etc.) i els errors relacionats amb el text d'arribada (ortografia, sintaxi, lèxic, coherència, cohesió, etc.). A més, es poden observar diferències entre errors funcionals i errors absoluts. L'error funcional, de tipus pragmàtic, està vinculat a la transgressió de certs aspectes funcionals del projecte de traducció. L'error absolut, en canvi, és independent d'una feina traductora concreta i suposa una transgressió injustificada de les regles culturals lingüístiques o d'ús de la llengua d'arribada (per exemple, l'ús d'una preposició en castellà mal utilitzada, si no és que es fa expressament).

En aquesta línia és possible distingir entre errors en el resultat o en el procés:

- Inadequacions que afecten la comprensió del text original: omissió, fals sentit, sense sentit, sentit diferent, addició, supressió, referència extralingüística mal resolta i inadequació de variació lingüística (to, dialecte, idiolecte, etc.).
- Inadequacions que afecten l'expressió en la llengua d'arribada: ortografia, puntuació, gramàtica, lèxic, aspectes textuais (coherència, progressió temàtica, elements de referència, connectors) i redacció (formulació defectuosa o poc clara, falta de riquesa expressiva, pleonasmes, etc.).
- Inadequacions pragmàtiques, perquè no van d'acord amb la finalitat de la traducció (en relació amb el tipus d'encàrrec, el destinatari, etc.), el mètode escollit, el gènere discursiu i les seves convencions, etc.

Resum

Al llarg d'aquest mòdul hem analitzat els aspectes principals de la metodologia de la traducció. Hem començat perfilant els requeriments de l'encàrrec de traducció, que dona les claus al traductor per saber quin tipus de traducció ha de fer. Hi hem destacat les preguntes que l'orienten: què cal traduir, per què cal traduir, per a qui cal traduir i amb què cal traduir. Com ja sabem, aquests aspectes ens situen en una posició funcionalista de la traducció.

Una vegada identificats els requeriments de l'encàrrec, ens hem endinsat en les tres fases principals del procés: l'anàlisi del text d'origen, l'establiment de la relació d'equivalència i la construcció del text de destinació.

L'anàlisi del text d'origen inclou la comprensió exhaustiva del text que s'ha de traduir. Hem vist que en aquesta fase tenen una rellevància principal els coneixements previs, la competència lectora i l'esforç realitzat.

Seguint el procés, ens hem acostat al tractament de l'equivalència, punt central de la traducció. Hem constatat que l'equivalència plena és poc freqüent, i que és molt habitual que el traductor s'enfronti a situacions d'equivalència parcial i fins i tot nul·la. Per resoldre els problemes d'equivalència, el traductor ha d'aplicar estratègies diverses, entre les quals és útil comparar els trets essencials i accidentals dels conceptes del TO i del TD que es posen en relació.

El procés traductor finalitza amb la producció del TD que, condicionat per les restriccions que imposa l'encàrrec, ha de respectar tres elements: el text traduït ha de ser fidel al contingut del text d'origen, ha de ser correcte des del punt de vista lingüístic i ha de respectar el model de llengua i estil de la llengua a la qual es tradueix.

Per realitzar la seva tasca, el traductor disposa d'eines i recursos útils i diversos. Ens hem centrat en recursos informàtics i hem destacat els repertoris que recullen i descriuen criteris lingüístics, els diccionaris temàtics, les bases de dades terminològiques, els materials d'autoaprenentatge, corpus, portals traductològics, eines de traducció automàtica i assistida, i textos auxiliars.

Finalment, en el procés traductor l'error ocupa un espai que cal no oblidar. L'error es concep com un desajustament de les condicions i els resultats de la traducció i dona, en definitiva, un element més per mesurar la qualitat de la traducció. En aquest sentit, hem partit d'una classificació d'errors de traducció basada en la gravetat (i, així, hem distingit entre errors molt greus, greus i lleus).

Activitats

Encàrrec de traducció

1. Definiu un encàrrec de traducció per a la traducció d'aquest text.

Pregunta con solicitud de respuesta escrita P-008747/2011

a la Comisión

Artículo 117 del Reglamento

Marianne Thyssen (PPE)

Asunto: Traducción en las lenguas oficiales de la UE de las normas internacionales de contabilidad

Con arreglo al artículo 3, apartado 4, del Reglamento 1606/2002, las normas internacionales de contabilidad adoptadas se publicarán íntegramente en todas las lenguas oficiales de la Comunidad, en forma de reglamento de la Comisión, en el Diario Oficial de las Comunidades Europeas. Una traducción correcta y detallada de dichas normas es especialmente importante para las empresas, así como para comprender y comparar mejor la contabilidad.

Recientemente tuve conocimiento de los problemas en relación con la traducción de normas internacionales de contabilidad. La traducción de las normas que proporcionan en estos momentos los servicios de la Comisión, no siempre cumple los elevados requisitos de calidad que se exigen a una traducción de este tipo. Ello provoca problemas sobre el terreno y hace que algunos Estados miembros ya no confíen en las traducciones de la Comisión y prefieran recurrir directamente a la Fundación IFRS que ofrece las normas traducidas a cambio de una remuneración. Por supuesto, esto es nefasto para la aplicación uniforme de las normas internacionales dentro de la Unión Europea.

1. ¿Por qué cesó la Comisión la colaboración con la Fundación IFR? ¿Opina la Comisión que renovar la colaboración, con o sin remuneración, supone una solución para hacer frente a los actuales problemas de traducción?
2. ¿Tiene previsto la Comisión proceder, al igual que en 2008, a una consolidación íntegra de los reglamentos en relación con las normas internacionales de contabilidad;
3. ¿Cómo justifica la Comisión, a la luz del mencionado artículo 3, apartado 4, y del Reglamento n° 1/1958 relativo al establecimiento del régimen lingüístico de la Comunidad, el hecho de que no asuma plenamente su responsabilidad de la traducción, por lo que los Estados miembros han de colaborar con la IFRS para obtener unas traducciones correctas? ¿No está la Comisión al menos obligada a verificar estas traducciones y asumir el coste de las mismas?

Font: "Preguntas parlamentarias" (en línea), repertori de preguntes parlamentàries escrites adreçades pels parlamentaris europeus a la Comissió i al Consell.

2. En una traducció literària es pot optar per traduir els noms dels personatges o no traduir-los. Busqueu un exemple que ho il·lustri i proposeu tres avantatges i tres inconvenients de la traducció dels noms propis en una novel·la juvenil.

3. Traduïu el fragment següent del castellà al català. El text forma part de les condicions generals d'una activitat promoguda per una empresa que té la seu a Anglaterra però que ofereix els seus serveis a Catalunya.

"Por la presente doy a la Agencia todos los permisos que se exijan, se apliquen o se modifiquen cada cierto tiempo según la "Copyrights, Designs and Patents Act" de 1988 británica (Ley de Copyright, Patentes y Marcas de 1988) ("la Ley") (así como cualquier promulgación o provisión equivalente de cualquier parte del mundo). Transfiero todos los derechos de propiedad del intérprete tal y como se especifica en la sección 191(A) de la Ley en relación a cualquier actuación mía contenida en los planos de la película o grabación de sonido en relación con el Rodaje."

Anàlisi del TO prèvia a la traducció

1. Analitzeu el text següent i responeu les preguntes següents.

Sentència del Jutjat Penal de Santa Cruz de Tenerife 71/2003, de 25 de febrer

JUR 2003\47065

Sentencia Juzgado de lo Penal Canarias, Santa Cruz de Tenerife, núm. 71/2003 (Núm. 5), de 25 febrero

Jurisdicción: PENAL

Procedimiento abreviado núm. 94/2003.

Ponente: Angel-José Llorente Fernández de la Reguera

ROBO: Hacer uso de las armas u otros medios peligrosos que llevaré: existencia: sustracción de efectos de local comercial, esgrimiento uno de los acusados un cuchillo de cocina contra el dueño al salir éste en persecución de aquéllos, ocasionándole una cuchillada en el brazo que requirió puntos de sutura para su curación.

LESIONES: Causar una lesión que menoscabe su integridad corporal o su salud física o mental, requiriendo para la sanidad tratamiento médico o quirúrgico: existencia.

El Juzgado de lo Penal núm. 5 de Santa Cruz de Tenerife, en Sentencia de 25-02-2003, dictada en procedimiento abreviado, **condena** a don Tomás Julián D. H. como autor de un delito de robo con violencia y uso de medio peligroso, y de un delito de lesiones, a las penas de tres años y seis meses de prisión, por el delito de robo, y seis meses de prisión, por el de lesiones, accesorias y costas.

En Santa Cruz de Tenerife, a veinticinco de febrero de dos mil tres.

Vista en juicio oral y público la causa que con el número de Diligencias Previas 302/03 tramitó el Juzgado de Instrucción número cinco de Santa Cruz de Tenerife por delitos de robo con violencia y lesiones, en la que ha intervenido como parte acusadora el Ministerio Fiscal en defensa del interés público y ha comparecido en calidad de acusado Tomás Julián D. H., nacido en Santa Cruz de Tenerife el día 1 de enero de 1963, hijo de Tomás Julián y Juana Catalina, titular del DNI núm. ..., cuyas demás circunstancias constan reseñadas en las presentes actuaciones, en las que ha estado representado por el procurador D. Antonio C. A. y defendido en el juicio oral por la abogada Dª María Gloria P. P.

ANTECEDENTES DE HECHO

PRIMERO Las diligencias penales de referencia fueron declaradas conclusas y turnadas a este Juzgado, habiéndose procedido a su tramitación de conformidad con lo prevenido en las Leyes procesales, señalándose para la celebración del juicio oral la audiencia del día 19 de febrero de 2003, fecha en la que tuvo lugar el mismo con la asistencia de las partes y la presencia del acusado, habiéndose practicado las pruebas propuestas que fueron admitidas, con el resultado que consta documentado en el acta y quedando concluso para sentencia.

SEGUNDO El Ministerio Fiscal, al elevar a definitivas sus conclusiones provisionales, calificó los hechos objeto de acusación como constitutivos de un delito de robo con violencia y uso de medio peligroso de los artículos 237 y 242.1 y 2 del Código Penal (RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777), en concurso con un delito de lesiones del art. 147 del mismo texto legal, siendo el acusado responsable en concepto de autor de ambas infracciones penales, concurriendo en el robo la circunstancia agravante de reincidencia del art. 22.8a y solicitando que se le impusiera la pena de cinco años de prisión, con la accesoria de inhabilitación especial para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena por el robo, un año de prisión con igual accesoria por las lesiones, pago de costas procesales e indemnización a Maximus I. en 240 euros por las lesiones sufridas y en la cantidad que se determine en ejecución de sentencia por los objetos sustraídos y no recuperados.

TERCERO La defensa del acusado, en igual trámite, calificó los hechos como constitutivos de una falta de hurto y otra de lesiones, solicitando por cada una de ellas la pena de un mes multa con cuota diaria de tres euros.

HECHOS PROBADOS

Probado y así se declara: Que sobre las 18: 10 horas del día 14 de enero de 2003, Tomás Julián D. H., mayor de edad y con antecedentes penales cancelables por delito de **robo**, entró en compañía de otro individuo cuya identidad no ha podido determi-

narse, con el que se había concertado, en la tienda de ropa de vestir denominada «El Coyote», sita en la calle General Mola de esta capital. La otra persona que acompañaba al acusado, aprovechando un descuido del propietario del negocio, Maximus I., se apoderó de tres chaquetas de señora que se encontraban en un perchero cuyo precio de coste era de 25 euros cada una, abandonando ambos sujetos el establecimiento y saliendo en su persecución el dueño del mismo que dio alcance al acusado, quien le empujó para evitar que pudiera perseguir a su consorte, el cual huyó con las prendas sustraídas. Maximus I. retuvo al acusado esperando la llegada de la policía, momento en que este último sacó el cuchillo de cocina que llevaba consigo con el que le atacó, produciéndole una herida en el antebrazo izquierdo, sin conseguir pese a ello zafarse de él y arrojando finalmente el cuchillo debajo de un coche al llegar la policía, que detuvo al acusado y recuperó el arma utilizada.

Maximus I. resultó con una herida inciso contusa en el antebrazo izquierdo, que precisó para su curación, además de la primera asistencia médica, la aplicación de varios puntos de sutura, tardando ocho días en curar de las lesiones, de los que uno solo estuvo impedido para realizar sus tareas habituales.

FUNDAMENTOS DE DERECHO

PRIMERO Los hechos declarados probados son legalmente constitutivos de un delito de robo con violencia y uso de arma blanca, tipificado en los artículos 237, 242, numerales 1 y 2 del Código Penal (RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777) y un delito de lesiones del art. 147 del mismo texto legal, al concurrir en el supuesto enjuiciado todos los elementos que integran ambas figuras delictivas, según se razonará seguidamente.

El relato histórico de esta resolución es el resultado de la valoración crítica del conjunto de la actividad probatoria practicada en el juicio oral a instancia de las partes, conforme al art. 741 de la LECrim (LEG 1882, 16). Las pruebas que se han tenido en cuenta para la configuración del *factum* han sido esencialmente el testimonio del dueño de la tienda (coherente, persistente y sometido a contradicción en el plenario), la declaración del encausado y la documental consistente en los partes médicos relativos a la etiología y entidad de las lesiones causadas a la víctima.

El acusado ha negado haber entrado en el comercio, manifestando que iba caminando por la calle General Mola y un individuo de color que estaba persiguiendo a alguien «tropezó con él y le agarró», forcejeando después, por lo que «se vio indefenso y le dio una puñalada». Admite, por lo tanto, la agresión con el cuchillo, pero niega cualquier participación en la sustracción de las prendas de vestir.

El testigo directo y perjudicado declaró con gran firmeza y convicción que entraron dos individuos en la tienda, que es muy pequeña, a los que saludó, como suele hacer. Al cabo de un rato observó que uno de ellos coge tres chaquetas de señora y salen los dos corriendo, por lo que va en persecución de ambos, dando alcance al acusado, quien inicialmente le empuja para lograr que su compañero huya con los efectos sustraídos. Al ser retenido por el Sr. Maximus, el acusado para tratar de huir sacó el cuchillo de cocina que portaba y le atacó, produciéndole un corte en el antebrazo izquierdo, aunque no logró escapar, siendo detenido por la policía, que localizó el cuchillo debajo de un vehículo donde lo arrojó el acusado al percatarse de su llegada.

Se otorga por tanto plena credibilidad al dicho del testigo directo de los hechos, estando además corroborada su versión por el resto de la actividad probatoria.

SEGUNDO Resulta aplicable al supuesto enjuiciado, como ya se adelantó, lo dispuesto en los apartados 1 y 2 del art. 242 del Código Penal (RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777), teniendo en cuenta para ello -tanto a la hora de aplicar el tipo penal de robo como la agravación específica por el uso del cuchillo-, que, según reiterada jurisprudencia, en los delitos patrimoniales de apoderamiento, la perfección o consumación delictiva está vinculada a la disponibilidad, al menos mínima o potencial, de los efectos sustraídos. Por esa razón, en supuestos como el enjuiciado en los cuales el sujeto activo, antes de la consumación de lo que sería una inicial falta de hurto, ataca a la víctima que sale en su persecución con un cuchillo de cocina (el cual ya llevaba consigo, tras la ideación criminal de apoderarse con su consorte de determinada mercancía, en previsión de que pudiera surgir algún contratiempo), con el propósito, no solo de zafarse de ella, sino también de facilitar la huida del otro individuo con el que había concertado y lograr la disponibilidad por parte de éste de los bienes sustraídos, la falta de hurto inicial se trasmuta en un robo violento con la consiguiente agravación por el empleo del medio peligroso que el acusado ya llevaba consigo para cometer la acción criminal, habida cuenta que la utilización del cuchillo se produjo antes de la consumación y como medio de conseguir el acto de apoderamiento patrimonial por el tercero.

En este sentido la jurisprudencia del Tribunal Supremo en Sentencia de 2- 10-2001 (RJ 2001, 9036), por lo que se refiere al subtipo agravado aquí discutido, señala que el mismo deberá ser apreciado, según se desprende de la dicción del art. 242.2: «a) cuando las armas que el delincuente llevare se utilicen para cometer el hecho delictivo; b) cuando se utilizaren para proteger la huida; c) cuando se hiciera uso de ellas para atacar a las personas que hubiesen acudido en auxilio de la víctima; y d) cuando tal uso se hiciera contra los que le persiguieren. No es menester, pues, para la aplicación de este subtipo que el delincuente hiciera uso de las armas que llevase a lo largo de toda la secuencia de su conducta».

TERCERO En cuanto al delito de lesiones del art. 147, es un hecho reconocido por el acusado que atacó con un cuchillo al perjudicado causándole una herida en el antebrazo, la cual precisó para su curación, además de la primera asistencia médica, la aplicación de puntos de sutura, según refiere el médico forense en su informe (folios 23 y 24) y manifestó el lesionado.

A este respecto es constante y reiterada la doctrina del Tribunal Supremo que viene a considerar los puntos de sutura como tratamiento quirúrgico pues, aún tratándose de cirugía menor, y siendo simple la operación que su implantación requiere, señala la jurisprudencia que se trata en todo caso de una actividad médica reparadora con uso de mecanismos quirúrgicos, que constituye tratamiento quirúrgico, el cual, agregado a la primera asistencia, tipifica el hecho como delito.

No se aplica en este caso el subtipo agravado previsto en el art. 148. lo, en primer porque no ha sido solicitado por la acusación y, en segundo término, porque su aplicación es facultativa atendiendo al resultado o al riesgo producido. Se comparte la calificación del Ministerio Fiscal sobre este punto, puesto que el empleo del cuchillo ya ha sido tenido en cuenta para calificar la actuación del acusado como constitutiva de un robo violento y sería excesivo (dada la escasa entidad de las lesiones) agravar la pena también por el delito de lesiones.

CUARTO Es autor de los delitos indicados en los fundamentos anteriores y, por tanto, penalmente responsable de los mismos, Tomás Julián D. H., al haber realizado la conducta típica por sí sólo, respecto a las lesiones y conjuntamente con otro en el caso del robo (art. 28 del Código Penal [RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777]), según se ha razonado con anterioridad.

QUINTO En cuanto a las circunstancias modificativas de la responsabilidad criminal del culpable concurrentes a la ejecución del expresado delito, no puede apreciarse la agravante de reincidencia que solicita el Ministerio Fiscal, puesto que las últimas condenas que le constan al encausado y que se recogen en su hoja histórico-penal por delitos de robo son susceptibles de cancelación al haber transcurrido con creces desde la previsible extinción de las penas hasta la comisión del delito por el que se le juzga los plazos exigidos en el art. 136.2.2º para la cancelación de esos antecedentes, por lo que los mismos no son computables a efectos de reincidencia.

Los antecedentes en vigor por delito contra la salud pública no integran la agravante de reincidencia al ser de distinta naturaleza que los que son objeto de condena.

Al no concurrir circunstancias modificativas de la responsabilidad criminal, se imponen al acusado las penas mínimas legalmente previstas para los delitos cometidos, que son de tres años y seis meses de prisión por el robo y seis meses de prisión por las lesiones, con su accesoria correspondiente, teniendo en cuenta las circunstancias personales del delincuente y la gravedad de los hechos cometidos.

SEXTO En orden a la responsabilidad civil que generalmente dimana de toda infracción penal (artículos 116 y 110 y siguientes del Código Penal [RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777]), el condenado deberá indemnizar a Maximus I. en la cantidad de 240 euros por las lesiones sufridas y en otros 75 euros más por el precio de coste de las prendas de vestir sustraídas, con el interés legal correspondiente, como se pide por la acusación, dado que no ha sido impugnada la reclamación por la defensa y se considera adecuada para la reparación de los daños y perjuicios causados.

SEPTIMO Las costas procesales se entienden impuestas por la Ley a los criminalmente responsables de todo delito, a tenor de lo previsto en el artículo 123 del Código Penal (RCL 1995, 3170 y RCL 1996, 777) y artículo 240 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal (LEG 1882, 16).

Vistos, además de los citados, los artículos de general aplicación.

FALLO

Que condeno a Tomás Julián D. H., como autor penal y civilmente responsable de un delito de robo con violencia y uso de medio peligroso y un delito de lesiones, ya definidos, sin que concurran circunstancias modificativas de la responsabilidad criminal, a la pena de tres años y seis meses de prisión, con inhabilitación especial para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, por el delito de robo y seis meses de prisión por el de lesiones, con igual accesoria, así como al pago de las costas procesales; debiendo indemnizar a Maximus I. en la cantidad de trescientos quince euros, con el interés legal correspondiente.

Abónese al condenado en ejecución de sentencia el tiempo de privación de libertad por esta causa, sí no le hubiere sido aplicada a otra distinta.

Pronúnciese esta sentencia en audiencia pública y notifíquese a las partes, con la indicación de que frente a la misma cabe interponer recurso de apelación para ante la Ilma. Audiencia Provincial de Santa Cruz de Tenerife, por medio de escrito autorizado con la firma de letrado y procurador, dentro de los diez días siguientes a la última notificación, en la forma establecida en el art. 795 de la LECr (LEG 1882, 16).

Así por esta sentencia, de la que se llevará certificación a los autos, lo pronuncia, manda y firma.

EL MAGISTRADO

PUBLICACION.-Leída y publicada ha sido la anterior sentencia, dictada por el magistrado que la suscribe, estando celebrando audiencia pública. Doy fe.

Preguntes:

1. Quant òrgans judicials han intervingut en aquest procés?
2. S'ha fet un judici?
3. Qui ha representat l'acusat?
4. L'ha defensat algú?
5. Quina acusació inicial fa el Ministeri Fiscal?
6. Quina pena demana, inicialment, el Ministeri Fiscal?
7. Quina posició té la defensa?
8. Quina pena inicial demana la defensa?
9. Quins fets considera provats la sentència?
10. Quina consideració reben els fets declarats provats?
11. Quines proves s'han tingut en compte per delimitar els fets provats?
12. Quina posició adopta l'acusat?
13. A quina declaració dóna credibilitat la sentència?
14. Tomás Julián ha consumat un delictes de robatori?
15. Tomás Julián ha comès un delictes de lesions?
16. Maximus rep tractament quirúrgic?
17. El delictes de robatori es modifica amb l'agreujant de violència?
18. Tomás Julián és autor dels delictes de robatori i de lesions que se li imputen?
19. S'aplica a Tomás Julián la circumstància modificativa de reincidència?
20. Tomás Julián té antecedents per altres delictes?
21. Tomás Julián haurà de pagar alguna cosa en concepte de responsabilitat civil?
22. Qui pagarà les costes processals?
23. Quina pena complirà, finalment, Tomás Julián?
24. Tomás Julián podrà votar a les properes eleccions?

Equivalència

1. Valoreu el tipus de relació d'equivalència que s'estableix entre els sistemes de qualificacions entre Espanya, Andorra, Alemanya, el batxillerat internacional i Eslovènia. Podeu consultar la Resolució de 6 de juliol de 2010, de la Secretaria General d'Universitats, per la qual es modifiquen els annexos I i IV de l'Ordre EDU/1161/2010, de 4 de maig, per la qual s'estableix el procediment per a l'accés a la universitat espanyola per part dels estudiants que procedeixen de sistemes educatius als quals és d'aplicació l'article 38.5 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Sistema educatiu de procedència	Escala de qualificacions positives (de mínim a màxim aprovatori)	Aplicable a:	Obtenció de la qualificació d'accés a la universitat espanyola
Alemanya	4 a 1 (descendent)	Qualificació del títol Allgemeine Hochschulreife (Abitur)	
Andorra	5 a 10	Qualificació del títol de Batxiller del sistema educatiu d'Andorra	
Batxillerat internacional	24 a 45.	Qualificació del Diploma de Bachillerato Internacional (BI).	
Eslovènia	Zadostno (2) Dobro (3) Prav dobro (4) Odlicno (5)	Qualificacions per a l'obtenció del títol de Matura (Maturitetno spricevalo).	

2. Identifiqueu els trets essencials i accidentals dels conceptes *tutor* (ES) i *guardian* (EN). Podeu consultar l'article de Guadalupe Soriano "Incongruencia terminológica y equivalencia funcional en traducción jurídica: la guarda de menores en España e Inglaterra y el País de Gales", *Puentes* (ed. Comares, Granada), núm. 2, pàg. 53-60, 2003.

3. Busqueu un equivalent entre català i castellà per als casos més habituals d'equivalència nul·la: unitats lèxiques amb funció designativa, paraules culturals i buits onomasiològics.

Eines i recursos

1. Avalueu un recurs en línia útil per a la traducció. Avalueu-lo d'acord amb la guia següent:

a) Dades d'identificació i d'accés del recurs: incloeu les dades que permetin accedir al recurs.

b) Descripció sumària (3 línies) dels continguts: doneu la informació necessària perquè un usuari que no hagi consultat el recurs pugui valorar si li interessarà explorar-lo. No es tracta que li estalvieu la feina de consultar-lo, però.

c) Interès que té per a la traducció: concreteu les situacions en què el recurs pot ser útil.

d) Limitacions del recurs: identifiqueu els punts febles del recurs. Atenció: són punts febles del recurs les promeses que no compleix, les expectatives que crea i que no consolida... No són limitacions d'un recurs, en canvi, les propostes de millora que hi suggeriríem; tampoc no són limitacions els nostres 'desitjos insatisfets' com a usuaris.

2.

a) Feu traduir els dos fragments emmarcats de l'article que tenim més avall als dos traductors automàtics següents: el traductor automàtic de Google (en línia) i de l'Apertium (en línia).

b) Compareu les versions traduïdes automàticament i valoreu la qualitat de les traduccions dels dos sistemes en un text d'aproximadament 400 paraules.

La dignidad de Catalunya

Después de casi tres años de lenta deliberación y de continuos escarceos tácticos que han dañado su cohesión y han erosionado su prestigio, el **Tribunal Constitucional** puede estar a punto de emitir sentencia sobre el **Estatut de Catalunya**, promulgado el 20 de julio del 2006 por el jefe del Estado, **rey Juan Carlos**, con el siguiente encabezamiento: "Sabed: Que las **Cortes Generales** han aprobado, los ciudadanos de Catalunya han ratificado en **referéndum** y Yo vengo en sancionar la siguiente ley orgánica". Será la primera vez desde la restauración democrática de 1977 que el Alto Tribunal se pronuncia sobre una ley fundamental refrendada por los electores.

La expectación es alta. La expectación es alta y la inquietud no es escasa ante la evidencia de que el Tribunal Constitucional ha sido empujado por los acontecimientos a actuar como una *cuarta cámara*, confrontada con el Parlament de Catalunya, las **Cortes Generales** y la voluntad ciudadana libremente expresada en las urnas. Repetimos, se trata de una situación inédita en democracia. Hay, sin embargo, más motivos de preocupación. De los doce magistrados que componen el tribunal, sólo diez podrán emitir sentencia, ya que uno de ellos (Pablo Pérez Tremps) se halla recusado tras una espesa maniobra claramente orientada a modificar los equilibrios del debate, y otro (Roberto García-Calvo) ha fallecido.

De los diez jueces con derecho a voto, cuatro siguen en el cargo después del vencimiento de su mandato, como consecuencia del sórdido desacuerdo entre el Gobierno y la oposición sobre la renovación de un organismo definido recientemente por **José Luis Rodríguez Zapatero** como el “corazón de la democracia”. Un corazón con las válvulas obturadas, ya que sólo la mitad de sus integrantes se hallan hoy libres de pericance o de prórroga. Esta es la corte de casación que está a punto de decidir sobre el Estatut de Catalunya. Por respeto al tribunal –un respeto sin duda superior al que en diversas ocasiones este se ha mostrado a sí mismo– no haremos mayor alusión a las causas del retraso en la sentencia.

La definición de Catalunya como **nación** en el preámbulo del Estatut, con la consiguiente emanación de “símbolos nacionales” (¿acaso no reconoce la Constitución, en su artículo 2, una España integrada por regiones y nacionalidades?); el derecho y el deber de conocer la lengua catalana; la articulación del Poder Judicial en Catalunya, y las relaciones entre el Estado y la Generalitat son, entre otros, los puntos de fricción más evidentes del debate, a tenor de las versiones del mismo, toda vez que una parte significativa del tribunal parece estar optando por posiciones irreductibles. Hay quien vuelve a soñar con cirugías de hierro que cercenen de raíz la complejidad española. Esta podría ser, lamentablemente, la piedra de toque de la sentencia.

No nos confundamos, el dilema real es avance o retroceso; aceptación de la madurez democrática de una España plural, o el bloqueo de esta. No sólo están en juego este o aquel artículo, está en juego la propia dinámica constitucional: el espíritu de 1977, que hizo posible la pacífica transición. Hay motivos serios para la preocupación, ya que podría estar madurando una maniobra para transformar la sentencia sobre el Estatut en un verdadero **cerrojazo institucional**. Un enroque contrario a la virtud máxima de la Constitución, que no es otra que su carácter abierto e integrador.

El Tribunal Constitucional, por consiguiente, no va a decidir únicamente sobre el pleito interpuesto por el Partido Popular contra una ley orgánica del Estado (un PP que ahora se reaproxima a la sociedad catalana con discursos constructivos y actitudes zalameras). El Alto Tribunal va a decidir sobre la dimensión real del marco de convivencia español, es decir, sobre el más importante legado que los ciudadanos que vivieron y protagonizaron el cambio de régimen a finales de los años setenta transmitirán a las jóvenes generaciones, educadas en libertad, plenamente insertas en la compleja supranacionalidad europea y confrontadas a los retos de una globalización que relativiza las costuras más rígidas del viejo Estado nación. Están en juego los pactos profundos que han hecho posible los treinta años más virtuosos de la historia de España. Y llegados a este punto es imprescindible recordar uno de los principios vertebrales de nuestro sistema jurídico, de raíz romana: *Pacta sunt servanda*. Lo pactado obliga.

Hay preocupación en Catalunya y es preciso que toda España lo sepa. Hay algo más que preocupación. Hay un creciente hartazgo por tener que soportar la mirada airada de quienes siguen percibiendo la identidad catalana (instituciones, estructura económica, idioma y tradición cultural) como el defecto de fabricación que impide a España alcanzar una soñada e imposible uniformidad. Los catalanes pagan sus impuestos (sin privilegio foral); contribuyen con su esfuerzo a la transferencia de rentas a la España más pobre; afrontan la internacionalización económica sin los cuantiosos beneficios de la capitalidad del Estado; hablan una lengua con mayor fuelle demográfico que el de varios idiomas oficiales en la Unión Europea, una lengua que en vez de ser amada, resulta sometida tantas veces a obsesivo escrutinio por parte del españolismo oficial, y acatan las leyes, por supuesto, sin renunciar a su pacífica

y probada capacidad de aguante cívico. Estos días, los catalanes piensan, ante todo, en su dignidad; conviene que se sepa.

Estamos en vísperas de una resolución muy importante. Esperamos que el Tribunal Constitucional decida atendiendo a las circunstancias específicas del asunto que tiene entre manos –que no es otro que la demanda de mejora del autogobierno de un viejo pueblo europeo–, recordando que no existe la justicia absoluta sino sólo la justicia del caso concreto, razón por la que la virtud jurídica por excelencia es la prudencia. Volvemos a recordarlo: el Estatut es fruto de un doble pacto político sometido a referéndum.

Que nadie se confunda, ni malinterprete las inevitables contradicciones de la Catalunya actual. Que nadie yerre el diagnóstico, por muchos que sean los problemas, las defecciones y los sinsabores. No estamos ante una sociedad débil, postrada y dispuesta a asistir impasible al menoscabo de su dignidad. No deseamos presuponer un desenlace negativo y confiamos en la probidad de los jueces, pero nadie que conozca Catalunya pondrá en duda que el reconocimiento de la identidad, la mejora del autogobierno, la obtención de una financiación justa y un salto cualitativo en la gestión de las infraestructuras son y seguirán siendo reclamaciones tenazmente planteadas con un amplísimo apoyo político y social. Si es necesario, la solidaridad catalana volverá a articular la legítima respuesta de una sociedad responsable

La Vanguardia, 26 de noviembre de 2009

Pràctica de TAO

Aquestes instruccions estan redactades per Susan Welsh i Marc Prior. Provenen d'una traducció realitzada per Elisa Cristóbal González (en podeu consultar la versió original a <http://www.omegat.org/ca/omegat.html>). La versió que llegireu és una adaptació dels materials originals.

OmegaT: instruccions d'ús

Aquest document s'adreça a traductors que no tinguin experiència prèvia amb eines de traducció assistida per ordinador (TAO) i en tracta només els aspectes bàsics.

Les eines TAO, en l'ús que els traductors solen donar al terme, són programes informàtics que creen una "memòria de traducció" (MT) d'un document traduït, que es pot fer servir per facilitar la traducció de documents posteriors que tinguin una semblança considerable amb el primer. Aquest aspecte fa que siguin especialment útils per a traduir materials repetitius.

Les eines TAO permeten una major consistència en les traduccions i reproduïxen el format del text original. OmegaT és una eina senzilla per iniciar-se en la traducció assistida, ja que és gratuïta, és relativament senzilla d'aprendre a fer servir i funciona en MAC i en Linux, a més de Windows.

Si voleu més informació sobre eines TAO podeu consultar l'adreça següent: http://en.wikipedia.org/wiki/Computer-assisted_translation

Indicacions per realitzar la pràctica de TAO

1. Descarregueu i instal·leu l'OpenOffice

No és imprescindible tenir l'OpenOffice per poder usar OmegaT, però l'OpenOffice facilita la utilització d'OmegaT (per exemple, ajuda a gestionar els fitxers de Microsoft Office), i dóna més possibilitats d'usar funcions complementàries (com ara la creació de fitxers PDF).

És recomanable, per tant, que descarregueu i que instal·leu l'OpenOffice.org (si no el teniu instal·lat en el vostre sistema). Podeu descarregar-lo aquí: www.openoffice.org

2. Descarregueu i instal·leu OmegaT

Les instruccions de descàrrega que apareixeran en pantalla són senzilles. Per als objectius d'aquesta PAC, suposarem que treballareu amb el sistema operatiu Windows.

- Accediu al web d'OmegaT : www.omegat.org
- Trieu l'accés "in English" a la pàgina inicial.

- Trieu “Download OmegaT” de la barra d’eines lateral.
- Trieu l’opció “Default” per descarregar la versió d’OmegaT que farem servir.
- Cliqueu damunt de la icona verda i començarà la descàrrega. Podeu triar la llengua d’instal·lació. El català apareix com a llengua d’instal·lació, però només hi ha traduïdes algunes pantalles. Si instal·leu la versió “ca”, totes les indicacions apareixeran en castellà.
- Accepteu de crear un accés directe (a l’escriptori o al menú principal); això evitarà que hagueu de descomprimir arxius i permetrà que pugueu obrir el programa directament.
- Obriu directament OmegaT des de la icona de l’escriptori/menú principal.

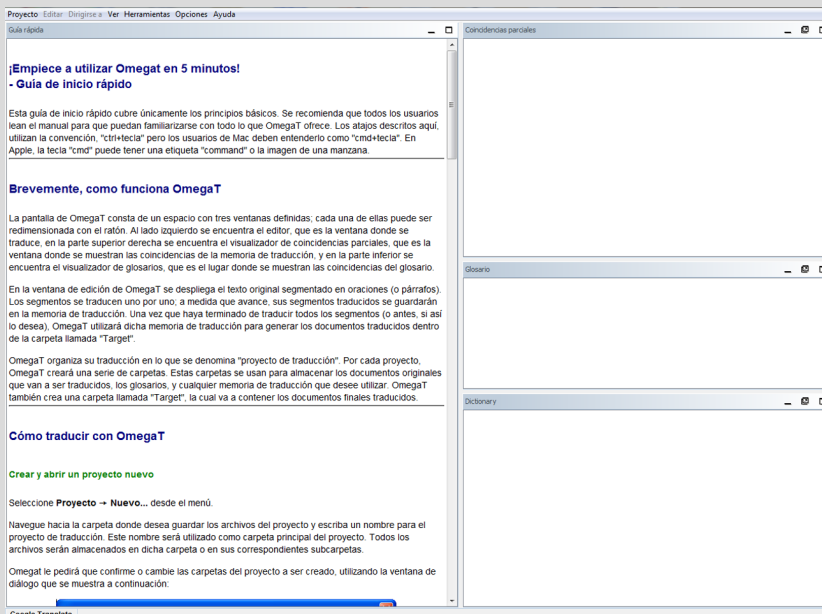
3. Exploreu la interfície d’usuari d’OmegaT

En executar l’OmegaT, s’obrirà la finestra principal d’OmegaT, que conté tres subfinestres: la subfinestra de l’editor, la subfinestra de les coincidències parcials i la subfinestra del glossari.

La subfinestra de l’editor és l’espai on, d’aquí a una estona, hi haurà el text per traduir; la subfinestra del glossari us donarà accés a un glossari personal (que creareu d’aquí a una estona) i que permet que l’usuari introdueixi qualsevol tipus d’expressió en la llengua de partida amb la traducció corresponent i altres informacions complementàries; la subfinestra de les coincidències parcials us anirà donant les expressions que ja heu traduït i que formen la memòria de traducció.

Si no veieu les tres subfinestres, arrossegueu les línies que les separen per la pantalla fins que estiguin organitzades aproximadament com es mostra a continuació.

Si heu instal·lat la versió en català, la subfinestra de l’editor us mostrarà la guia d’inici ràpid en castellà. Podeu accedir a un manual d’usuari més exhaustiu amb l’opció “Ayuda” del menú o prement F1. El manual d’usuari, que és complet, sí que té versió en català (no us espanteu; el traductor no havia cursat aquesta assignatura...).

4. Creu un projecte

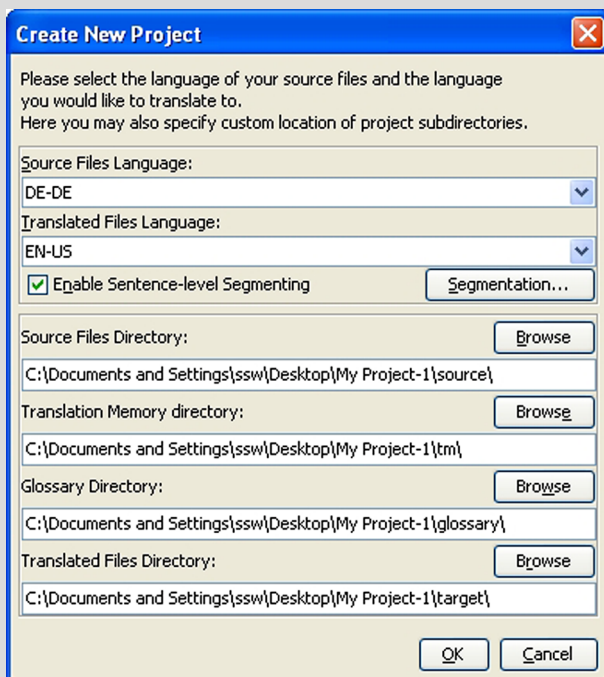
La majoria de les eines TAO fan servir el terme “projecte” per a fer referència al grup de directoris i fitxers vinculats amb una traducció. “Projecte” sol ser sinònim de treball de traducció.

Per crear un projecte en OmegaT, seleccioneu “Proyecto” i després “Nuevo”. Apareixerà el quadre de diàleg “Crear proyecto nuevo”.

Seleccioneu el directori on voldreu desar el projecte. Per tenir-hi accés fàcil, podeu crear una carpeta a l’escriptori. Doneu un nom al projecte (per exemple, TAO_UOC) i deseu fent clic a OK.

Apareixerà el quadre de diàleg “Crear proyecto nuevo”.

Seleccioneu les llengües de partida i d'arribada fent clic sobre les fletxes a la dreta dels camps corresponents. Per aquesta PAC podeu triar ES i CA.

Feu clic a “Segmentación” per obrir el quadre de diàleg “Configuración de segmentación”. OmegaT conté diverses pautes bàsiques de segmentació. Escolliu el castellà i moveu-lo al principi de la llista amb “Subir”, i accepteu amb “Aceptar OK”. Si decidiu fer servir OmegaT més endavant, us convindrà personalitzar les regles de segmentació. De moment, no cal aprofundir més en aquest tema (però no feu servir les regles de segmentació del japonès si traduïu de l’italià, per exemple).

Confirmeu les regles de segmentació i després la creació del projecte amb OK. Per als propòsits d’aquesta pràctica no heu de canviar cap altre aspecte de la configuració. No feu clic sobre “Explorar” ni canvieu les localitzacions per defecte de les carpetes del projecte (directoris). Ja heu creat un nou projecte buit.

Veureu la finestra dels fitxers de projecte, que estarà buida, perquè el projecte encara no conté cap fitxer. (No feu servir la funció “Importar archivos de origen” durant aquest exercici; hi podreu experimentar després pel vostre compte.) Podeu tancar la finestra.

Minimitzeu OmegaT i obriu l’explorador de fitxers de l’ordinador. Busqueu el projecte TAO_UOC que acabeu de crear: heu de trobar un directori amb el nom del projecte, que conté els subdirectoris */source*, */target*, */omegat*, */tm* i */glossary*. De moment han d’estar tots buits. Minimitzeu l’explorador de fitxers.

5. Prepareu un text per traduir

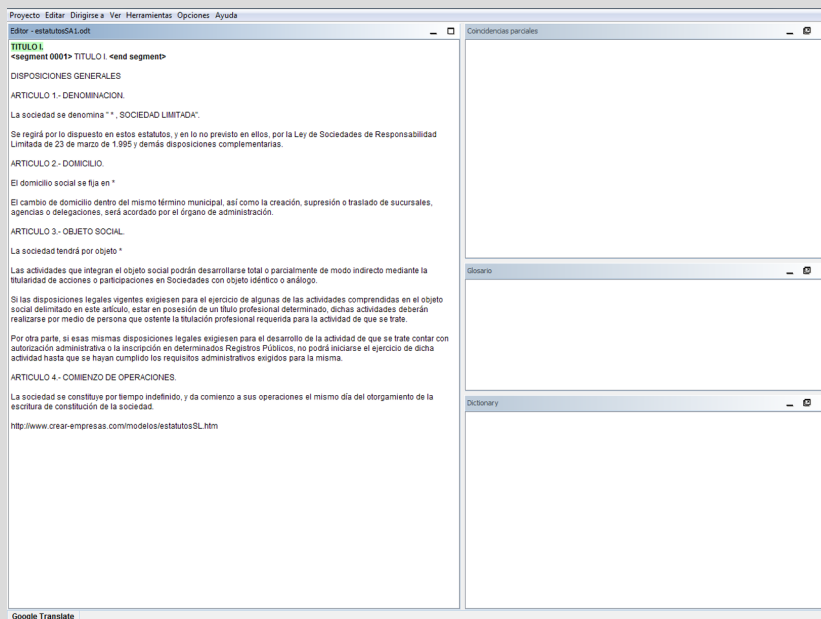
Busqueu el text “estatutosSRL1” que trobareu a l’àrea de fitxers de l’assignatura. És un document de text (en format .odt). Deseu-lo al directori */source* del projecte que heu creat (suposadament, TAO_UOC); el directori */target* s’omplirà amb el text traduït a mesura que aneu traduint; el directori */omegat* no us ha de preocupar de moment; els directoris */tm* i */glossary* han de continuar buits (més endavant hi introduïreu un glossari).

En aquesta pràctica treballarem només amb un document de text, però OmegaT admet altres formats de document. Si voleu explorar-los, consulteu el manual d’usuari (F1)

6. Comenceu a traduir

OmegaT és un sistema de traducció assistida (no és, per tant, un sistema de traducció automàtica). Inicieu OmegaT i feu clic a “Proyecto”>”Abrir” i accediu al directori on heu desat el projecte (tindrà la icona d’OmegaT al costat). Feu doble clic sobre el fitxer. El quadre de diàleg “Proyecto” mostrarà el vostre document de partida. Tanqueu el

quadre de diàleg i us ha d'aparèixer el text "EstatutosSRL1" a la subfinestra de l'editor. Ara el podeu començar a traduir.

El programa presenta el text de segment en segment. Un segment sol correspondre a una frase. Heu d'escriure la vostra traducció en l'espai que ocupa el segment original i confirmar-la amb la tecla de retorn, i així amb tot el fitxer. OmegaT és una memòria de traducció de línia, és a dir, que només mostra una còpia del text; els segments que ja han estat traduïts apareixen traduïts (si no han estat traduïts es mostren en castellà). Només quan un segment està "actiu" (es destaca amb verd), es mostren tant el text de partida com el text traduït.

Per defecte, el text de partida es copia al segment del text traduït de manera automàtica. Això és útil quan treballem amb un text que tingui moltes etiquetes (amb format), ja que facilita que les etiquetes no es facin malbé quan substituïm només el text que hi ha enmig. Amb els textos que no tinguin tantes etiquetes podeu esborrar el contingut del camp de la traducció i, simplement, escriure-hi la traducció, o podeu configurar OmegaT perquè deixi el camp buit per defecte (consulteu el Manual d'usuari si voleu ampliar aquesta funció).

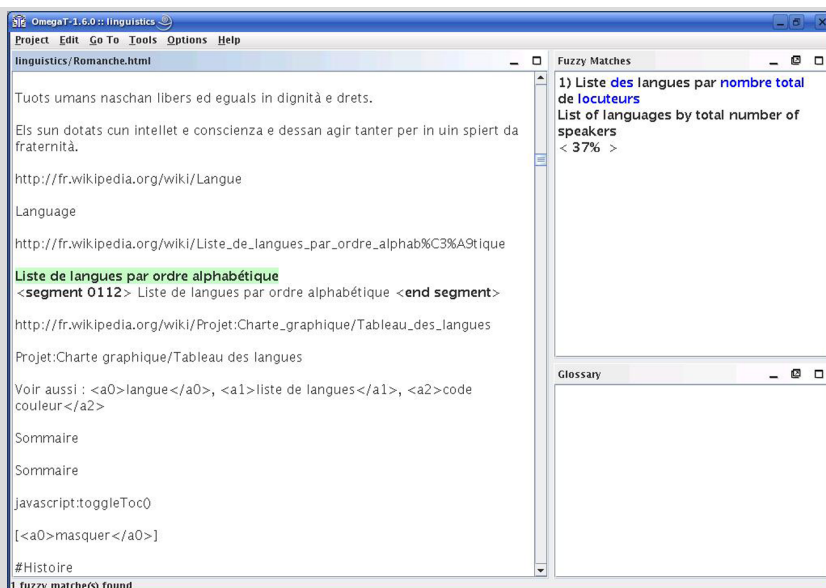
El segment original (ES) que estiguen traduït apareixerà destacat amb color verd. Col·loqueu el ratolí damunt del primer fragment que heu de traduir (us apareixerà en castellà). Traduïu-lo (i, lògicament, esborreu el segment en castellà que acabeu de traduir) i premeu la tecla de retorn per confirmar la traducció. El cursor es desplaçarà al següent fragment que heu de traduir (i il·luminarà amb verd el fragment original). Traduïu tot el text.

6.1. La memòria de traducció (funció de coincidències parcials)

A mesura que aneu traduïnt el text, OmegaT emmagatzema els segments traduïts i els mostra per si convé reutilitzar-los. En alguns casos trobareu coincidències parcials amb fragments de text que acabeu de traduir. Les "coincidències parcials" són segments que tenen un cert grau de semblança amb el segment que esteu traduïnt. Poden formar part del projecte en curs, o formar part d'altres textos (si el projecte conté més d'un document de partida).

Els segments que aneu traduïnt constitueixen la memòria de traducció del projecte. Els resultats s'emmagatzemen automàticament dintre de la carpeta del projecte. Quan acabeu la traducció i deseu els resultats, podreu recuperar la memòria en format .tmx. Dintre del directori /tm es poden desar fitxers .tmx (el format habitual de les memòries de traducció). En aquesta pràctica no farem servir memòries externes (i, per tant, el directori /tm del vostre projecte hauria d'acabar buit).

En aquesta imatge, el segment obert mostra una coincidència parcial amb un segment trobat en algun altre punt del projecte que ja ha estat traduït:

Si trobeu que la coincidència parcial és útil, podeu enganxar-la al segment actiu en qualsevol moment (Ctrl+I) o sobre escriure el segment totalment (Ctrl+R) i modificar-la aleshores, o copiar i enganxar parts d'aquesta coincidència al segment actiu (useu el ratolí per seleccionar-les, després feu Ctrl+C i Ctrl+V per copiar i enganxar).

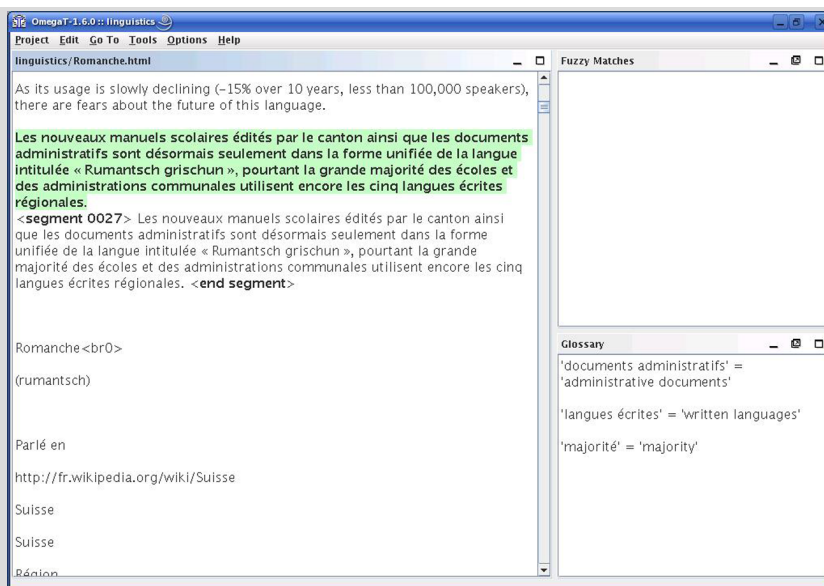
Amb textos que tinguin moltes etiquetes trobareu segurament que OmegaT crea nombroses coincidències parcials falses on només són idèntiques les etiquetes i que, per tant, no resultaran gens útils.

6.2. La funció de glossari

La funció de glossari és útil si abans de començar la traducció creem i desem un fitxer de glossari al directori */glossary*. Els fitxers de glossari són només fitxers de text sense format que contenen diverses columnes d'informació, segons que convingui, delimitades per tabuladors i es desen amb l'extensió d'arxiu *.utf8* perquè tinguin la codificació de caràcters utf8. (Premeu F1 per accedir al Manual d'usuari, que explica amb detall com es creen els glossaris i proveu de fer-ne un).

A diferència dels fitxers de la memòria de traducció (*.tmx*), els fitxers de glossari es creen de forma manual.

Per usar la funció de glossari, obriu el fitxer de glossari amb Open Office Writer (accepteu les opcions per defecte en obrir el fitxer) i afegiu termes a mesura que avanceu en la traducció, sense oblidar desmar els canvis cada vegada. Els termes apareixen immediatament a la subfinestra "Glosario" d'OmegaT. Els termes i les traduccions apareixeran quan arribeu a un segment que els contingui.

7. Tingueu cura de les etiquetes

La gestió de les etiquetes requereix una mica de pràctica. Com a principi general, cal traduir el text entre les etiquetes i deixar les etiquetes intactes. Per exemple, aquest text:

Mira **això**!

apareixerà així a l'OmegaT:

Mira <a0>això</a0>!

i es traduirà així a l'alemany en OmegaT:

Schau dir <a0>das</a0> an!

que es veurà així al text d'arribada:

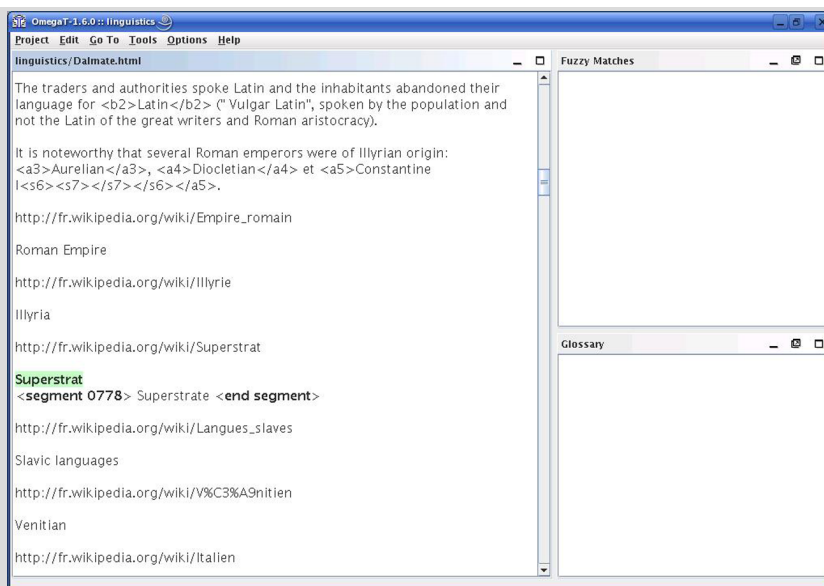
Schau dir **das** an!

En aquest cas, <a0> i </a0> són les etiquetes de començament i de tancament del text en negreta, respectivament. “<a0>” i “</a0>” no indiquen necessàriament, però, el començament i el final d'un text en negreta; si el mot “això” estigués en cursiva al text de partida, en comptes d'estar en negreta, les etiquetes serien les mateixes. Només si mireu el text de partida podreu assegurar-vos de quina és la funció específica de les etiquetes en cada cas.

Fins que us familiaritzeu amb la gestió de les etiquetes, és millor mantenir totes les etiquetes en el mateix ordre, sempre que sigui possible. OmegaT permet esborrar etiquetes i canviar-ne l'ordre, però només si es respecten acuradament algunes normes. En cas contrari, us arrisqueu a corrompre el document final i impedir que es pugui obrir. Si voleu més detalls sobre la gestió de les etiquetes, consulteu el Manual d'usuari.

8. Valideu el document traduït

Finalment, arribareu al final del fitxer que esteu traduint. El vostre projecte inclou només un fitxer per a traduir. En confirmar el darrer segment el programa us portarà directament al primer segment traduït (si el vostre projecte contingués més d'un text per traduir, en acabar el primer el programa us portaria directament primer segment del segon text).

9. Valideu les etiquetes i creeu el document final

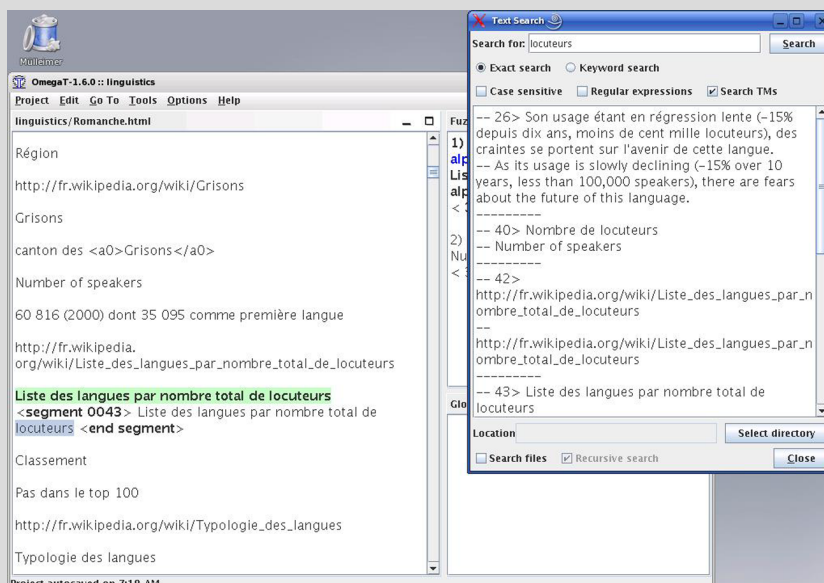
Una vegada revisada la vostra traducció, comproveu que no s'hagi fet malbé cap etiqueta durant el procés: “Herramientas” > “Validar etiquetas”. Tingueu en compte que les etiquetes modificades per error o esborrades, en formats de fitxer XML, com ara OpenOffice.org, poden provocar fàcilment que el fitxer de sortida no es pugui obrir.

Creeu els documents d'arribada seleccionant “Proyecto” > “Crear documentos finales”. Els documents traduïts es generen automàticament amb el format original al directori /target. (si creeu un projecte amb diversos fitxers de partida, l'estructura sencera dels fitxers de /source es reproduïx a /target).

10. Reviseu la traducció i lliureu el fitxer de memòria

Si preferiu revisar la vostra traducció en paper, imprimeu el document d'arribada. Si heu de fer alguna modificació, no la feu al document que hi ha a /target: feu totes les modificacions al text des d'OmegaT. Podeu fer servir la funció de cerca de text per buscar segments concrets; també podeu modificar directament damunt d'OmegaT un fragment (només cal que feu doble clic damunt del segment, que s'activarà).

La funció de cerca textual s'activa amb Ctrl + F, i s'obre un quadre de cerca amb el qual podreu cercar qualsevol terme en tot el projecte; és a dir, en els segments originals i en la vostra traducció (tret dels arxius de glossari).

Igual com passa amb la funció de coincidències, podeu utilitzar dreceres de teclat per copiar i enganxar el contingut de la finestra de cerca de text en el segment de traducció actiu. Si voleu canviar el text d'un segment del projecte actiu que es mostri a la finestra de cerca de text, feu-hi doble clic i OmegaT us portarà al segment en qüestió.

La finestra de cerca de text té funcions de cerca molt potents. Si voleu més detalls sobre aquest tema, consulteu el Manual d'usuari. Tingueu en compte que no hi ha cap funció automàtica de "substitueix-los tots", però hi ha mètodes alternatius que podeu fer servir.

Una vegada revisat el text i fetes les possibles correccions, torneu a crear els documents traduïts i tanqueu el projecte. La vostra traducció ja està a punt per lliurar.

Per si us convé: grup d'usuaris d'OmegaT

OmegaT té un grup d'usuaris molt amables i eficients. Quan us registreu al grup, podreu enviar-hi preguntes sobre OmegaT.

Trobareu el grup a groups.yahoo.com/group/omegat.

El grup està allotjat a Yahoo! L'admissió a OmT està moderada, és a dir, que la vostra sol·licitud ha de ser aprovada. L'objectiu de la moderació és evitar l'accés al grup d'emissors de correus brossa. Per registrar-vos al grup, simplement inicieu sessió amb la vostra adreça de correu electrònic. Se us demanarà que envieu un missatge curt perquè el moderador pugui discernir que sou un usuari real i no un emissor de correus brossa.

Glossari

encàrrec de traducció *m* Ordre de treball que condiciona el tipus de traducció que es farà tenint en compte la funció, els destinataris i els instruments que s'utilitzaran. Idealment ha de ser explícit tot i que sovint no ho és i el traductor ha d'inferir els elements a partir de la seva experiència.

equivalència nul·la *f* Relació entre dos conceptes que no comparteixen ni trets essencials ni trets accidentals (o en comparteixen molt pocs). Es produeix en casos de buits onomasiològics entre dues cultures.

equivalència parcial *f* Relació entre dos conceptes que comparteixen la majoria de trets essencials i la majoria de trets accidentals. És molt freqüent en situacions de traducció en què predomina l'element cultural.

equivalència plena *f* Relació entre dos conceptes que comparteixen tots els trets essencials i la majoria d'accidentals. És poc freqüent en la majoria de situacions de traducció.

equivalent *m* Unitat de la llengua de destinació que té el mateix sentit lèxic que la unitat respectiva de la llengua de partida. Cal partir de la base que l'equivalència absoluta és difícil de trobar, perquè en la majoria de casos les realitats de dues llengües no coincideixen.

error de traducció *m* Desajustament de l'encàrrec de traducció que consisteix a no complir les condicions pragmàtiques que s'han d'utilitzar, transgredir les convencions culturals o no respectar les característiques lingüístiques i estilístiques que s'esperen en un text destinat a una audiència determinada i que ha de cobrir una funció concreta. Solen estar causats per un desconeixement del text d'origen o per un deficient coneixement de les regles que regeixen el text de destinació.

llegibilitat *f* Facilitat amb què es llegeix, s'entén i es recorda un text. És un moviment de renovació en redacció nascut a Anglaterra cap a 1930. Els seus supòsits s'incorporen a les regles d'economia i claredat.

llenguatge planer *m* Moviment de renovació en redacció que pretén aconseguir la comprensibilitat del llenguatge, sobretot en el llenguatge administratiu. Neix als EUA els anys 1970 i promou la simplificació de la llengua anglesa. S'ha importat a nombroses llengües i es concreta en forma de regles d'economia i claredat.

teoria de l'escop *f* Teoria traductològica proposada per Hans Vermeer conjuntament amb Katharina Reiss i que defensa que qualsevol traducció ha de tenir en compte la funció dels textos d'origen i de destinació.

Bibliografia

Borja Albi, Anabel (2007). *Estrategias, materiales y recursos para la traducción jurídica inglés-español*. Barcelona: Universitat Jaume I.

Cassany, Daniel (1992). *La cocina de la escritura*. Barcelona: Les Naus d'Empúries.

Cassany, Daniel (2007). *Esmolar l'eina. Guia de redacció per a professionals*. Barcelona: Biblioteca Universal Empúries.

Colominas, Carme (2005). "La fragmentació del procés de traducció com a activitat industrial. Aproximació descriptiva dels subprocessos que conformen el procés de traducció. Identificació de les diferents fases del procés" (en línia). *Tradumàtica* (núm. 3).

Coromina, Eusebi (1994). "El llenguatge eficaç". A: Camps, A. (coord.) *Context i aprenentatge de la llengua escrita*. Barcelona: Barcanova educació.

Cruces, Susana (2001). "El origen de los errores en traducción" (en línia). A: Real, E.; Jiménez, D.; Diéguez, M. Isabel (2002). *El traductor profesional y el discurso científico*. Onomazein (pàg. 339-361).

Gelpí, Cristina (2008). "Recursos en línia per a l'aprenentatge del llenguatge jurídic en català: tipus, usuaris i accessibilitat". *Revista de Llengua i Dret* (núm. 49). Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.

Hickey, Leo (2005). "Traducción jurídica: ¿Cómo hacer que lo difícil sea tan fácil como lo imposible?". A: Monzó, E.; Borja, A. (ed.). *La traducción la interpretación en las relaciones jurídicas internacionales*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.

Hurtado Albir, Amparo (2001). *Traducción y traductología. Introducción a la traductología*. Madrid: Cátedra.

Maciá, Mateo (1998). *Manual de documentación jurídica*. Madrid. Síntesis.

Nord, Christiane. "Los textos paralelos como instrumento de trabajo en la traducción" (en línia).

Nord, Christiane. "El funcionalismo en la enseñanza de la traducción" (en línia).

Nord, Christiane (1991). *Text Analysis in Translation Theory. Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Àmsterdam: Rodopi.

Nord, Christiane (1996). "El error en la traducción: categorías y evaluación". A: Hurtado Albir, A (ed.). *La enseñanza de la traducción*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.

Sarcevic, Susan (1997). *New Approach to Legal Translation*. La Haia: Kluwer Law International.

Vermeer, Hans; Reiss, Katharina (1984). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer.

Werner, Reinhold; Chuchuy, Claudio (1992). "Qué son los equivalentes en el diccionario bilingüe?". A: *Estudios de lexicología y metalexicografía del español actual. Lexicographica. Series Mayor* (núm. 47). Tübingen: Niemeyer.

